

**A NAGYHARSÁNYI ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2020.

Dokumentum jellege: Nyilvános
Hatályos: 2020. szeptember. 01. napjától

Bemutakozás

A Nagyharsányi Óvoda, Könyvtár és Konyha a Nagyharsányi Óvoda székhely-intézményből és a Nagyharsányi Óvoda Szavai Tagóvodája tagintézményből áll 2020. szeptember 1. óta.

Székhelyintézmény:

Neve: Nagyharsányi Óvoda, Könyvtár és Konyha

Címe: 7822 Nagyharsány, Petőfi utca 2.

Telefonszám: +36-72-568-018

Tagintézmény:

Neve: Nagyharsányi Óvoda Szavai Tagóvodája

Címe: 7813 Szava, Kossuth Lajos utca 41.

Telefonszáma: +36-72-430-001

Az óvoda fenntartója: Nagyharsányi Intézményi Társulás

7822 Nagyharsány, Kossuth utca 54.

A Nagyharsányi Óvoda rövid története:

Nagyharsány a Szársonlyó ölében, Siklóstól keletre, Villánytól nyugat-délnyugatra, Pécsről 35 km-re található.

A településen 1935 és 1944 között, idényjelleggel, vagyis nyári óvodát hoztak létre. A gyermekek csak megőrzésre voltak az intézményben, napközben tejet, kenyeret kaptak. A katolikusok apáca óvónőt szerettek volna, de a többséget képviselő reformátusok tiltakoztak ez ellen.

Hivatalosan, 19500-ben szervezték meg az egy csoportos óvodát, amelyet Dávid Pálné irányított. Az államosításkor, egy nagygazda háza lett az óvoda állandó épülete. Az intézmény állandó, folyamatos fejlődést mutat, a gyermekek létszáma is egyre növekszik. 1970-1971-ben, már 32 kisgyermek felvételét utasítják el férőhely hiánya miatt.

1994-1995-ös tanévben, az iskolával lép fúzióba az óvoda.

1995-ben megépül a sportcsarnok az iskola udvarán, amit közösen használnak az óvodás és iskolás gyermekek.

1996-ban, a hosszú éveken át óvodaként működő épületből elköltözik az intézmény, az iskola melletti épületbe. Állandó 3 csoporttal működik, az átlag létszám 60-70 gyermek. A fenntartó szándékai szerint, így az épületegyüttessel egy oktatási centrumot hozott létre. 2013-14-ben nagyléptékű fejlesztés megvalósítására került sor az óvoda teljes felújításával, bővítésével. Ez az új óvoda, a magyar óvodai nevelés nemzetközileg elismert gyakorlatára, a 3-6 éves korú gyermekek igényeinek megfelelően, a helyi sajátosságok

figyelembevételével épült. Az óvoda külső képével formáiban, színeiben, részleteiben beilleszkedett a faluközpont arculatába.

Az új óvodában kialakításra került:

- négy óvodai foglalkoztató. Az óvodai foglalkoztatókhoz gyermeköltözők, gyermekmosdók kapcsolódnak. A csoportszobákban elegendő tér áll rendelkezésre a játszószigetek, játékkuckók kialakítására és a nyugodt pihenésre.
- egyéni fejlesztőszoba, logopédiai szoba nyugodt légkörével és a speciális fejlesztőjátékokkal járul hozzá a gyermekek felzárkóztatásához, fejlesztéséhez.
- orvosi szoba és a hozzátartozó váró, elkülönítő lehetővé teszi a beteg gyermekek elkülönítését, szakszerű ellátását.
- tornaszoba és a hozzátartozó tornaszertár, valamint az azokban tárolt tornaeszközök biztosítják a gyermekek egészséges testi- mozgásfejlődését.
- nevelői szoba lehetőséget ad, a pedagógusoknak a napi felkészülésre pedagógiai munkájukban.
- az épületben kialakított tárgyalóban nevelőtestületünk, és alkalmazotti közösségünk számára értekezleteket, szakmai megbeszéléseket tartunk, amely elősegíti óvodánkban a színvonalas pedagógiai munkálkodásunkat.

Az óvoda berendezésében, eszközeiben a gyermekek életkori sajátosságait, a helyi nevelési programunkat és a sajátos nevelési igényű gyermekek szükségleteit vettük figyelembe.

A 100 férőhelyes óvoda megfelel a XXI. századi igényeknek. A létesítmény alkalmas mozgáskorlátozottak, illetve a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására is. Óvodánk hozzájárul az ide járó gyermekek személyiségének teljes kibontakoztatásához, változó testi-, lelki- szükségleteinek, szociális értelmi képességeinek fejlesztéséhez. Az ide járó gyerekeket, szeretet, türelem, segítség, elfogadás veszi körül. Szeretnénk, ha gyermekeink örömmel jönnének az óvodába és majd sok kedves élménnyel hagynák el intézményünket.

2020. szeptember 1-től az intézmény gyereklétszáma oly mértékben csökkent, hogy kettő csoport működik a székhely intézményben és Szavai Óvoda tagintézményként társult az óvodához.

A Nagyharsányi Óvoda Szavai Tagóvodájának rövid története:

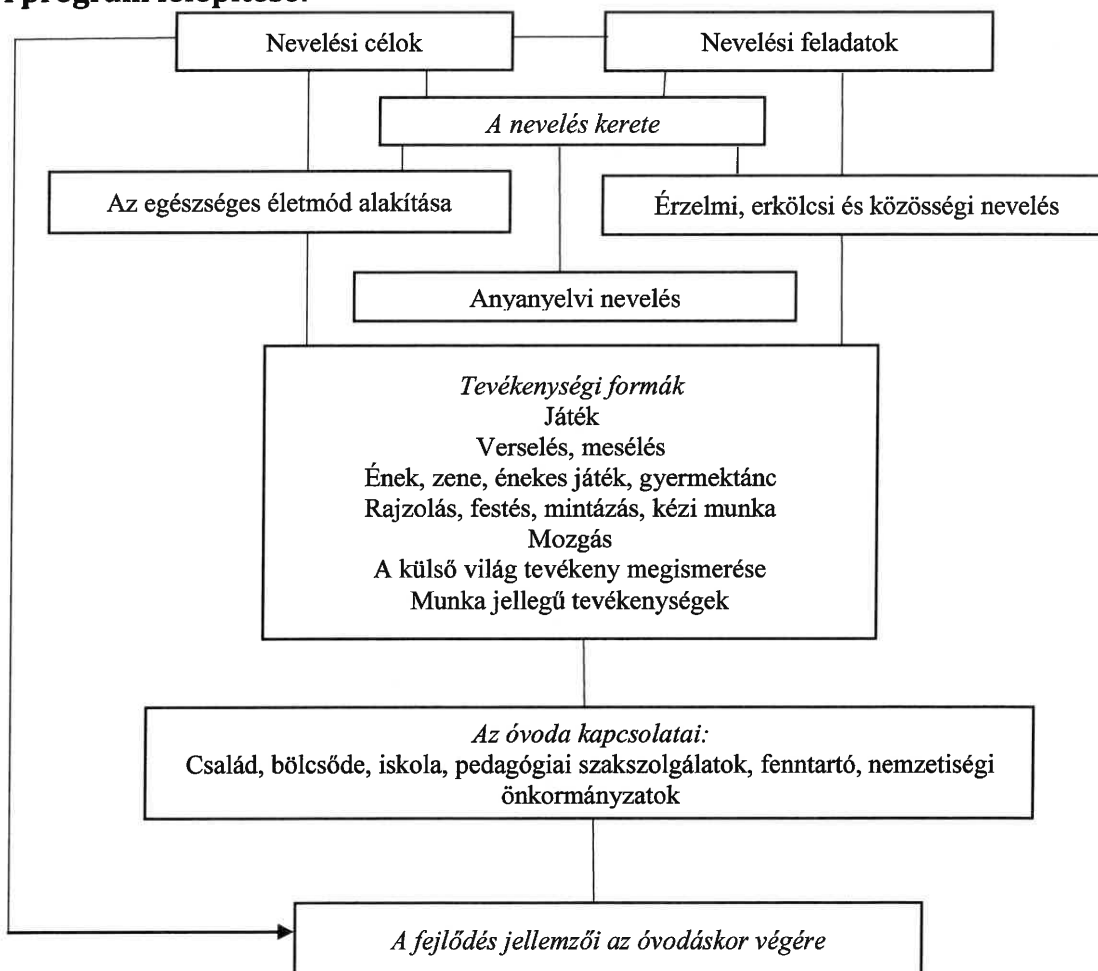
Az óvoda 1991. óta működik Szaván. 2008. szeptember óta a Szalántai iskola tagintézményeként, majd 2009. 09. 01. óta a pécsi kistérségi óvoda és általános iskola tagintézményeként. 2013. 08. 01. óta ismét önálló intézmény lett, a szavai önkormányzat a garéi és a babarcszőlősi önkormányzattal közösen társulást alakított.

Kezdetektől egy óvodai csoporttal működött az óvoda, a 2017 – 2018 –as nevelési évben két csoporttal működött, amelyben négy óvodapedagógus és két dajka foglalkozott a gyerekekkel. 2020. szeptember 1-től az egy csoportos óvoda tagintézményként csatlakozott a Nagyharsányi Óvodához.

Településünk kis lélekszámú falu, kevés munkalehetőséggel. A helyi munkahelyeket általában vidékiek töltik be, a megfelelő végzettségű emberek hiányában. Ha valaki el tud helyezkedni, nap, mint nap ingázásra kényszerül, kevesebb időt töltve így a családjával, a gyermekeivel. Azon családokban, ahol egyik szülő sem dolgozik, a szülők iskolázottsága alacsony, fokozottan hátrányos a gyermekek helyzete. Óvodánkban így elég **nagy**

arányban van hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek. Ezen családok életszínvonala igen alacsony, gyakran segélyekből, különböző szociális ellátásokból, közfoglalkoztatásból élnek. Így gyermekeiket nehezen tudják nevelni, a megfelelő körülményeket biztosítani számukra. A gyermekek harmonikus személyiségfejlődéséhez szükséges feltételek hiányoznak, ingerszegény környezet veszi őket körül. Ebből adódóan fokozottan kell alkalmazni az óvodában az egyéni fejlesztést, a differenciált bánásmódot.

A program felépítése:

AZ ÓVODA HELYI NEVELÉSI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLKITŰZÉSEI

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet Bevezető részében megfogalmazott alapelvekre kell építeni saját alapelveinket:

„Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy a) a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;

b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;

c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.”

Az óvodai nevelésünk célja:

- elősegítjük a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését (gyermkeink többsége hátrányos helyzetű, illetőleg halmozottan hátrányos helyzetű),
- a gyermeki személyiség kibontakoztatását,
- figyelembe vesszük az egyéni és életkori sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet a nevelőmunkánk megvalósítása során, szeretetteljes, gyermekközpontú, a másságot elfogadó légkör kialakításával,
- környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás magalapozása, mély természet szeretetre nevelés,
- Megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve, speciális, egyénre szabott nevelési feladatok
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi fejlettség kialakítása, az iskolai tanulási zavarok megelőzése, a játékos és a mozgásos tevékenységeken keresztül.
- segítség nyújtás az önismeret kialakításához valamennyi gyermeket nevelő felnőtt részére, általános tanácsok a tudatos nevelés kialakításához. Feladatok részletezése az egészséges személyiség fejlesztés érdekében.

Az óvodai nevelésünk alapelvei:

- a gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi,
- a nevelésünk lehetővé teszi a gyermeki személyiség fejlődését, az egyéni képességek és készségek kibontakoztatását,
- pedagógiai intézkedéseink a gyermeki személyiséghez igazodnak,
- a vegyes életkorú csoport szervezéséből adódóan, differenciált bánásmódot valósítunk meg,
- a nevelő-személyiségfejlesztő funkció változatos mozgásos tevékenységeken keresztül, valamint a tudatosan irányított játék során valósul meg,
- a megismerő tevékenységekben fontos szerepet kapnak a manipuláció, a megfigyelés, a tapasztalás.

Az óvodaképünk kialakításánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- Olyan tevékenységeket kínálunk a gyermeknek, amely a szabad játék által sokszínű lehetőséget nyújt számára az ismeretszerzés, a képességek, készségek alakítása, fejlesztése során,
- Minden gyermek számára biztosítjuk a lehetőséget, hogy tartozzon bármely nemzeti, etnikai kisebbséghez, nyelvi nevelése biztosított legyen,
- A kisebbség nyelvének és kultúrájának megismerése és elsajátítása, kulturális hagyományok átörökítése és fejlesztése.
- Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő (migráns) gyerekek számára, az önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését,
- Az óvoda a családi nevelés kiegészítőjeként szorosan együttműködik a családdal,
- A nevelőmunka megszervezésénél figyelembe vesszük a helyi sajátosságokat, kiemelten a hagyományok ápolását, őrzését.
- Az óvodai nevelés megvalósítása családias légkörben történik, a gyermekek egyéni mozgásigényének kielégítésére törekszünk a szabadban és a csoportszobában egyaránt. Ezt az igényt spontán és szervezett tevékenységekben elégítjük ki- lehetőség szerint minél többször a szabadban-, s arra törekszünk, hogy ez belső igényévé váljon a gyermeknek.
- Fontos, hogy az egészségnevelés szempontjából hátrányokkal küzdő gyermekeknél kiküszöböljük a lemaradást a fokozott gondozási feladatok által.
- Törekednünk kell a gyermekek társas viszonyának kialakításában egymás elfogadtatására, magatartásuk alakítására, a társas viszonyok formálására.
- A gyermeki tevékenységekben rejlő tanulási lehetőségek kihasználása:
 - a spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése által;
 - az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és az alkotó vágy) fejlesztése által;
 - az értelmi fejlesztést (az adott életkori sajátosságokat figyelembe véve) a mozgásfejlesztésre alapozzuk, és azon keresztül realizáljuk.

Jövőképünk

Óvodánk valamennyi dolgozója elkötelezett a hivatásában. Közös célunk, hogy óvodánkat úgy tudjuk megőrizni és fenntartani, hogy minden partnerünk, de elsősorban a gyermekek mindenekfelett álló érdekeit szolgáljuk munkánkkal. Kiemelten fontos számunkra, hogy óvodánk szakmailag folyamatosan tudjon fejlődni, megújulni. Így keressük az olyan innovációs lehetőségeket, amelyek illeszkednek óvodánk helyzetéhez, adottságaihoz.

Gyermekekép

*„Ha a gyerekek kritizálva élnek,
Megtanulnak megbélyegzettnek lenni.
Ha a gyerekek ellenségeskedésben élnek,
Megtanulnak vesznek.*

Ha a gyerekek kicsúfolva élnek,

*Megtanulnak szégyenlősnek lenni.
Ha a gyerekek megszegyenyítve élnek,
Megtanulják bűnösnek érezni magukat.*

*Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni.*

*Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bízni.*

*Ha a gyerekek dicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülni magukat.
Ha a gyerekek méltányosságban élnek,
Megtanulják az igazságosságot.*

*Ha a gyerekek biztonságban érzik
magukat,
Megtanulnak hittel élni.
Ha a gyerekek megerősítve élnek,
Megtanulják szeretni magukat.*

*Ha a gyerekek elfogadva és szeretetben
élnek,
Megtanulják megtalálni a szeretetet a
világban.”*

(Dorothy Law Holte: Egy élet a kezében

Ez az idézet jól megfogalmazza azokat a pedagógiai nézeteket és értékeket, amelyeket követni próbálunk:

Minden gyermek (ember) egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény, akit szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illet meg.

A gyerekeket úgy fogadjuk el és szeretjük, ahogy vannak. A nevelés és fejlesztés folyamán nem megváltoztatni, hanem csiszolni szeretnénk őket.

Az óvodai nevelést a gyermek személyisége határozza meg. Hiszen olyan fejlődő személyiségről van szó, amelyet a genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen alakítanak. Ebben jelentős szerepe van a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek (óvoda és család).

Az óvodai nevelésnek gyermek központúnak kell lennie, így biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Az inkluzív pedagógia a számunkra azt jelenti, hogy a többségtől bármiben eltérő gyermeket elfogadjuk és a többi gyermekkel együtt neveljük, befogadjuk. Pedagógiai törekvéseink célja, hogy hozzásegítsük őket korunk és társadalmunk kultúrájában való tájékozódáshoz és ezen keresztül a társadalmi beilleszkedéshez.

Nevelésünk, fejlesztésünk során figyelembe vesszük egyéni igényeiket, eltérő fejlődési ütemüket.

Az óvodai nevelés során tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését.

Elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos társadalmi előítéletek lebontását.

Pedagóguskép

Óvodapedagógusként tudatos önképzés során arra törekszünk, hogy képesek legyünk önállóan végrehajtani a projektek fázisainak megfelelő tevékenységeket, különböző fajtájú projekteket tervezni, szervezni, adott témaköröket komplexen feldolgozni. Konkrétumokra, apró részletekre koncentrálni, a megfigyelési folyamatokban pontosan emlékezni tényekre. A gyermekek fejlesztési folyamatában jellemző legyen a realitás, s a helyzetek gyakorlati hasznának felismerése.

Pedagógusokra jellemző attitűdök:

Fontosnak tartjuk a szaktudást, a szakmai képességek folyamatos fejlesztését, a kreativitást, a szervezőkészséget, együttműködésre készséget és a pedagógiai intelligenciát.

A befogadó gyakorlat megvalósításához elengedhetetlennek tartjuk az empátiát, elfogadást.

Folyamatosan erősítjük a pedagógiai munkához szükséges olyan személyiségjegyeket, mint a felelősség, döntésképeség, önelemzés képessége.

Óvodai nevelésünk eredményességének alapja az óvodapedagógusok és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt modell értékű kommunikációja és bánásmódja.

Óvodai nevelésünk feladatai

A felgyorsult élettempó, az urbanizáció, a civilizáció ártalmi nagymértékben hátrálják a megfelelő testi képességek fejlődését. A családokban jelentkező gazdasági nehézségek is korlátozzák a szülők lehetőségeit. Rohanó mindennapjainkban egyre kevesebb idő jut a gyerekekre, a közös kirándulásra, játékra, a szabadidő bensőséges, örömteli, vidám együttöltésére. Megváltozott világunk egyre „örömszegényebb” lett. A felsoroltak is indokolják, hogy az intézményes nevelés keretein belül ezek ellensúlyozására törekedjünk.

A meghatározott nevelési célok eredményes elérése, az óvodai nevelés általános feladatainak teljesítésével valósíthatók meg. Mindennapi nevelőmunkánk általános feladata a gyermekeink testi-lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- *Egészségvédelem, az egészséges életmód kialakítása, megalapozása*
- *Érzelmi fejlődés és az erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés,*
- *Megismerési folyamatok fejlődésének segítése*
- *Anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.*

A feladatok mind a négy területén történő megvalósulása biztosítja, hogy az óvodáskor végére minden testileg, lelkileg, szellemileg ép gyermek, alkalmassá váljon az iskolakezdésre.

Nevelésünk alapvető keretei

Az egészséges életmód alakítása

Az egészség szomatikus, pszichikus és szociális elégedettséget, harmóniát jelent. Az egészség megőrzésére irányuló gondozás a személyi - és környezethigiéné, valamint a gyermek egészségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését, pszichohigiénéjét is magába foglalja. Feladatunk továbbá, a gyermekek gondozása, testi szükségleteiknek, mozgásigényének kielégítése, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése. **Az óvodai nevelés alapvető tevékenysége, az egészséges személyiségfejlődés egyik legfontosabb feltétele az óvónő és a gyermek közötti bensőséges, jó kapcsolat. Fontos, hogy az óvónő ismerje igényeiket, egyéni jelzéseiket, otthonról hozott szokásaikat.**

Célunk: *Gyermekeink egészséges testi fejlődésének elősegítése, a gyermekek egészségének védelme, edzése, valamint azoknak a szokásoknak kialakítása, melyek egészségük megőrzését és megóvását biztosítják, valamint a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.*

A gondozás és egészséges életmódra nevelés feladatai:

- *a testápolás, tisztálkodás, a fogmosás, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása*
- *higiénikus, esztétikus, gazdag tevékenységet kínáló, a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet folyamatos biztosítása, karbantartása,*
- *nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása,*
- *alvás és pihenés szükségletek biztosítása,*
- *személyi higiénéire nevelés (általános, bőr-, haj-, köröm-, fogápolás, egészséges ruházkodás),*
- *a korszerű táplálkozás igényeinek megfelelő étrend és a kulturált étkezés feltételeinek biztosítása, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és*

italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, illetve a zöldségek és gyümölcsök, a tejtermékek fogyasztásának ösztönzése

- *helyes táplálkozási szokások kialakítása,*
- *a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása*
- *motoros képességek fejlesztése a testnevelés foglalkozások szervezetségének és hatékonyságának fokozásával (kondicionális, koordinációs, mozgékonyág-, hatékonyság képessége),*
- *a szabad levegőn való tartózkodás, aktivitás szintjének növelése,*
- *a betegségek, rendellenességek prevenciója és korrekciója, szükség esetén szakemberek közreműködésével.*

A nevelés tartalma:

1. A napi és heti tevékenységek időben azonos rendje. A különböző tevékenységeken, étkezésen, foglalkozásokon, kirándulásokon, sétákon, rendezvényeken való részvétel.
2. A napi tevékenységek egyes mozzanataihoz kapcsolódó eszközök előkészítése, helyretétele, azok rendeltetésszerű használatának tanulása.
3. A teremben és a szabadban való mozgás lehetőségei és módjai, azok rendje.
4. Differenciált segítségnyújtás: a csoportban előforduló speciális eszközöket igénylő gyermekeknek (pl. szemüveges) és a mozgásában ügyetlen gyermekeknek.

Feltételek:

- Higiénikus, gondozott csoportszobák, mellékhelységek, játszóudvar, mely sokféle mozgáslehetőséget biztosít.
- Változatos, vitamindús étrend.
- Folyamatos napirend.
- Beszoktatásra egyszerre csak egy gyermek kerüljön.
- A családdal való együttműködés (szokásainak ismerete, személyi- és mentálhigiénia, öltözködés, napirend, étkezési szokások, szabadidős szokások stb.). Beszoktatás során az óvónőnek az egész családot, nem „csak” a gyermeket kell segíteni.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

Önállóak:

- a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában (WC használatakor, fogápolásban,)
- az önkiszolgálásban (biztonsággal, vagy kis segítséggel látják el a teendőket)

Megfelelően használják:

- az evőeszközöket, a játék és egyéb eszközöket,
- az óvodai és az épület egyéb helységeit,
- a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket.

Tudnak:

- gombolni, teríteni, természetes ülőtesttartással asztal mellett ülni.

Ismerik:

- a kulturált étkezési szokásokat, a zsebkendőhasználat módját, a rendetlenség megszüntetésének módjait.

Segítenek:

- a rend megőrzésére irányuló tevékenységekben, társaik különböző önellátására irányuló tevékenységében.

Csak óvodáskor végére:

- Önállóan öltözködésben, önkiszolgálásban természetes teendőként látják el a teendőket
- Tudnak cipőt fűzni, kötni, hajtogatni (takarót, ruhát, szalvétát), csendben közlekedni.
- Ismerik ruházatuk tisztántartási lehetőségeit.
- Segítenek környezetük tisztántartásában.

Érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derű, szeretettel teli légkör vegye körül.

Ezért szükséges, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék. Arra törekszünk, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az óvoda egyszerre segítse a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek. Annak elfogadására, megértésére neveljük a gyermekeket, hogy az emberek különböznek egymástól. A szocializáció szempontjából meghatározónak tartjuk a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlását, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat), szokás és normarendszerének megalapozását.

Óvodánk a gyermekek nyitottságára épít, hozzásegítjük őket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja.

Célunk: *Gyermekeink egészséges lelki fejlődésének elősegítése, valamint azoknak a közösségi beállítódásának és magatartásformáknak elsajátíttatása, amelyek a zavartalan óvoda, iskolai beilleszkedést segítik. Célunk továbbá, hogy a gyermekek rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, képesek legyenek mindazok megbecsülésére.*

Nevelési feladataink:

Az óvoda pszichés klímájának folyamatos „gondozása”.

- Barátságos, derűs, szeretetteljes csoportlégkör kialakítása.
- A gyermekek szociális biztonságérzetének megteremtése.
- Zavartalan beszoktatás biztosítása (fokozatos, „anyás”- beszoktatás).
- Harmonikus társkapcsolatok alakulásának segítése.
- Egyén közötti bizalom kiépítése (óvónő-gyermek, gyermek- gyermek között).

- *Erkölcsei, érzelmi, akarati tulajdonságok fejlesztése (figyelmesség, egymás segítése, fegyelmezettség, kooperáció, illemtudó viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabálytudat).*
- *Alá-, fölé- és mellérendeltségi helyzetek átélése, elfogadása.*
- *Egymás iránti tolerancia alakítása.*
- *Közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése. A gyermeki viselkedésben jelentkező zavarok, lelki sérülések kiszűrése, az okok feltárása és a segítség módjának meghatározása (a szakszolgálat intézményeinek segítségével, pszichológus igénybe vételével).*

Prevenációs feladat: a tárgyi és személyi jellegű stressz tényezők csökkentése, ill. törekvés azok megszüntetésére.

- *A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.*

A gyermekek fejlődése, társas kapcsolatainak alakulása a közösségi élet tevékenységrendszerében valósul meg. A közösségi élet tartalma élményekben, kapcsolatokban formálódik.

A nevelés tartalma:

1. Beszoktatás: A szülővel történő fokozatos beszoktatás.

Az óvodapedagógus által végzett. a leválás megkönnyítése érdekében előzetes családlátogatás, ismerkedés, barátkozás otthoni környezetben.

Beszoktatás módszere: együttműködés feltételeinek megteremtése, a szülő részéről a módszer elfogadása, és együttműködő részvétele, az időtartama legalább 2 hét legyen. A beszoktatás időtartama alatt a szülő fokozatosan rövidebb ideig legyen gyermekével, az első héten úgy kell az időt alakítani, hogy a szülő a gondozási műveleteket elvégezhesse, amelyeket az óvodapedagógus megfigyelhet, és fokozatosan átveszi a szülőtől a gondozási feladatokat. Az elaltatás ideje alatt a szülő legyen ott gyermekével, illetve az ébredés várható időpontjában a beszoktatás teljes ideje alatt.

2. Napirend szerinti tevékenységek, játék, munka, tanulás.

3. Érzelmi megnyilvánulásokra való megfelelő reagálás.

4. Az egyes gyermekek viselkedésében zavart okozó körülmények feltárása (pl. válás, test)

5. Az értelmi fejlesztést szolgáló tevékenységek.

6. Reális ismeretek nyújtása.

7. Kapcsolatteremtés, kapcsolattartás, udvarias viselkedés elemi formáinak gyakorlása, felnőttek kérésének elfogadása.

8. Munkatevékenységek: a természetes környezet óvása.

9 Kirándulások, séták: a természet szépségének megláttatása, megcsodálása, annak megóvása.

Társas kapcsolatok:

- A természetes rokonszenv alapján szerveződő csoportok közös tevékenységeinek támogatása.
- Közös élmények átélése (ünnepek, ünnepélyek, kirándulások, színház stb.).
- Közös készülődések rendezvényekre, műsorokra.
- Részvétel helyi, ill. egyéb rendezvényeken.

Feltételek:

- Barátságos, otthonos körülmények a csoportszobában.
- Lehetőségek biztosítása a közös élmények, tapasztalatok szerzésére.
- Az óvónők, és a felnőtt dolgozók pozitív, határozott mintaadása.

A fejlődés várható jellemzői **óvodáskor végére:**

Önállóak:

- A kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás területén (pl.: megszólítás, köszönés, kérdés, válaszolás stb.).
- A véleménynyilvánításban, a döntésekben, a választásokban,
- Ismerik és értik az óvónő metakommunikatív jelzéseit.
- Észreveszik a környezetük rendjét megbontó elemeket,
- Örülnek a csoport közös sikereinek.

Társas kapcsolatokban:

- Segítségüket felajánlják a felnőtteknek és a csoporttársaiknak.
- Érdeklődnek csoporttársaik és a felnőttek iránt.

Csak óvodáskor végére:

- Önállóak a vállalt feladatok elvégzésében, viselkedésük tisztelettudó, igazmondásra törekszenek, megkezdett munkáikat befejezik, képesek a belátásra, korrigálni tudják a környezetük rendjét megbontó elemeket.
- Társas kapcsolatokban szívesen tevékenykednek a csoport érdekében.
- Képesek egyéni érdekeiket a csoport érdekeinek alávetni.
- A csoporton belül legalább egy társkapcsolattal rendelkeznek.
- Szituációtól függően igyekeznek elfogadni az alá-, fölé-, mellérendeltségi helyzeteket.

Anyanyelvi - Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságokra-, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai:

- a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése

- a szerzett tapasztalatok különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása
- az értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség)
- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Pedagógiai gyakorlatunk alapja a gyermekismeret. A nevelési folyamat funkcióinak - motiválás, aktivizálás, differenciálás - megfelelő alkalmazása segít az alapképességek kibontakoztatását, fejlesztését és lehetővé teszi a képesség - hierarchiák stabil fejlesztését a tevékenységek során.

Célunk: *Gyermekeinkben a testi, szellemi egészség egységének fejlesztése, megőrzése. Az iskolakészültséghez szükséges alapképességek alakítása és fejlesztése. Differenciáló személyiségfejlesztésünk alaptörvénye: Minden gyermek önmagához képest fejlődjön.*

A fejlesztés, nevelés feladatai:

- Az egyes tevékenységek iránti érdeklődés, kíváncsiság felkeltése.
- A sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.
- Differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés.
- Egyéni különbségek: adottságok, hajlam, rátermettség, képességek felfedezése.

Kommunikációs képesség fejlesztése:

- A beszédkészség megalapozása, beszédkedv fokozása, tiszta, szép beszéd gyakorlása.
- Beszédfegyelem fejlesztése.
- A gyermekek metakommunikációs képességének alakítása.

Kognitív képességek fejlesztése:

- Információk felfogása: érzékelés, észlelés, figyelem.
- Információk megtartása: emlékezet fejlesztése,
- rögzítése: felidézés, tartósság.
- Információk feldolgozása: gondolkodási műveletek fejlesztése, alkotó, kreatív gondolkodás fejlesztése.
- Képzelet, alkotóképzelet fejlesztése.

Az értelmi fejlesztés, nevelés tartalmát a különböző tevékenységi formák képezik - mint a játék, a munka és a tanulás. Fejlesztési tartalmak: - környező világ tevékeny megismerése

- ének, zene, énekes játékok

- vers, mese

- rajzolás, mintázás, kézimunka

- mozgás

A fejlődés várható jellemzői az **óvodáskor végére**:

- a gyermekek részt vesznek a különböző tevékenységekben,
- törekszenek a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére,
- képesek figyelmüket rövid ideig ugyanarra összpontosítani,
- a változások tartalmát képesek verbális úton, vagy manuálisan kifejezni,

- rendelkeznek probléma felismerő és megoldó képességekkel,
- segítséggel javítják saját tévedéseiket, ellenőrzik saját tevékenységüket,
- ismereteiket a gyakorlatban is tudják alkalmazni.

Az óvoda csoportszerkezete

Óvodáink: 3 csoportjának korszerűtlen összetétele:

Távlati elképzeléseink: Az egyéni képességfejlesztés, a mikro csoportos tanulási folyamat indokoltá teszi egyes esetekben a vegyes életkorú csoportok szervezését, mert:

- a kicsik beilleszkedése hamarabb lezajlik, segítik a testvérek és a nagyobbak a kapcsolatteremtést,
- a csoportban már meglévő szokásrendszer, hagyományok, társkapcsolatok fokozzák a kisebbek biztonságérzetét, fejlesztően hat rájuk,
- testvérek, barátok, ismerősök egy csoportba kerülnek,
- megszűnik a korcsoportisméltás miatti csoportcsere,
- az iskolába nem menő nagyok, nem kerülnek idegen csoportba,
- a gyermekek között megteremtődnek az utánzás, modellkövetés feltételei,
- a szociális tanulás eredményesebb, felgyorsul az önállóság fejlődése,
- megtanulnak alkalmazkodni, viselkedni heterogén életkorú közösségbe,
- fokozódik a gyermekek empátiás képessége, természetesebben fogadják a „másságot”,

A vegyes életkorú csoportok irányítása az óvónő számára új feladat. Fokozott empátiás készséggel kell rendelkeznie, egyszerre kell 2-7 éves gyermekek érzésvilágába beleélni magát. A vegyes életkorú csoport központi kérdése a csoportlétkör és a gyermekek közötti együttműködés kialakítása. Ennek alapja, hogy a gyermekeket a csoportban azonos jogok és kötelességek illessék meg. Nem zavarhatják egymást, nem lehetnek egymás terhére. A nagy segíthet a kicsinek, ha akar, - s hogy akarjon, erre motiválhat a nevelő funkcióját érvényesítő óvónő, de a segítség ne legyen kötelező számára, ne végeztessen az óvónő olyan feladatot, ami a kisebb dolga lenne. Óvó, védőszeretet, az összetartás érzése erősödjön a gyermekek között.

A csoportszerkezetek megváltoztatásának alapvető elve a fokozatosság, folyamatosság. Figyelembe kell vennünk:

- a jelenlegi csoportszerkezeteket (osztatlan, részben osztott),
- eddigi hagyományainkat, óvónők hozzáállását, szülői igényeket,
- a beiratkozott gyermekek kor szerinti összetételét.

Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda a maga funkcióját csak akkor töltheti be, ha programja, alaphangulata a gyermekek számára élményszerű. Minden más, ami ennek ellent mond, az ellentmond a gyermeknek is. Az élményszerűség egyik fontos feltétele a játékoság érvényesülése. Programunkat úgy igyekezünk megszervezni, hogy a játékos légkörű legyen, beleértve a nevelés folyamatát is.

Az óvodai élet folyamatosságát a tevékenységek közötti éles határok feloldásában, a gyermekek szabadabb mozgáslehetőségében, az egyéni adottságok, szándékok szabadabb kifejezésében látjuk.

Körülményeinket, lehetőségeinket mérlegelve alakítottuk ki óvodánk napirendjét. Az óvoda napirendje rugalmas, lehetőséget biztosít előre nem tervezett, a gyermek személyiségfejlődését szolgáló események, programok beépítésére. Napirendünkben az étkezések egyszerre egy időben történnek. Biztosított a délutáni pihenés után a folyamatos ébredés.

Óvodai napirend

A napirend általános időkeretei 10 órás óvodai nyitva tartás esetén:

➤ játék és szabadidős tevékenység	5 óra
➤ étkezés, pihenés	3 óra
➤ öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1 óra
➤ komplex foglalkozások naponta	1 óra

A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

A rugalmas napirend lehetővé teszi, hogy gyermekeink egyéni tempójuk, teljesítőképességük, igényük szerint végezzék a tevékenységeket. Nem kell várakozniuk, nem kell sietniük. A gyermekek dönthetik el (egy időegységen belül), hogy mikor kezdenek el, vagy fejeznek be egy tevékenységet. A napot nagy intervallumokra osztottuk, kevés tevékenység idejét határoztuk meg, ez azonban fontos, mert a folyamatosság nem eredményezhet anarchiát.

A folyamatosság sok nevelési lehetőséget teremt. A gyermekek megtanulnak figyelni, tapintatosan alkalmazkodni egymás szükségleteihez, igényeihez. Erősödik önfegyelmük. Ehhez azonban szükség van az óvodásoktól megkövetelhető és elsősorban ebben az életkorban megalapozandó, egyértelmű magatartási formák és szokások kialakítására.

Hetirend kialakítása:

A hetirend általános tartalma és maximális időkerete

<u>NAPONTA: 20-30 perc</u>		<u>NAPONTA: 30-35 perc</u>
H.	<i>Mindennapi testnevelés Mese-vers</i>	<i>Élménybeszámolók, meghitt beszélgetések, anyanyelvi játékok</i>
K.	<i>Mindennapi testnevelés Mese-vers</i>	<i>Külső világ tevékeny megismerése Zenei nevelés</i>
Sz.	<i>Mindennapi testnevelés Mese-vers</i>	<i>Testnevelés</i>
Cs.	<i>Mindennapi testnevelés Mese-vers</i>	<i>Művészeti tevékenységek: Vizuális nevelés, Matematika</i>

P.	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Művészeti tevékenységek: Vizuális nevelés Matematika
-----------	---	---

A heti rend a napirendhez hasonlóan a rendszerességet, a nyugalmat, a folyamatosságot segíti elő. Lehetőséget nyújt a szokásrend segítségével óvodásaink napi életének megszervezéséhez. A beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. A hetirend összeállításánál figyelni kell arra, hogy jusson elég idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A heti rend kialakítása a gyermekcsoport óvodapedagógusainak feladata.

Kialakításakor szükséges figyelembe vennünk:

- a gyermekcsoport összetételét,
- a gyermekek aktuális fejlettségét,
- a heti rend általános tartalmát,
- maximális időkereteit.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- heti rend és napirend összeállítása,
- heti, kétheti, havi nevelési-tanulási terv készítése,
- a gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése,
- a nevelőmunka folyamatos értékelése.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

„ A felnőtt nézi a gyermekek játékát, szívében derű és igazságérzet költözik. Meghatódik. Emlékszik saját játékaira... vajon a madarak, a lepkék kergetőzésében, a virágok magakelletésében, a patakok rohanásában, a fák táncában, a tücsök hegedűiben, a színekben, az illatokban, a rügyekben nem az örök játékot nézi az ember? Úgy hiszem, ezeken lebegő pilléreken nyugszik a játszó társadalma.”

/ Latinovics Zoltán /

Játék

„ A játékban van valami legyőzhetetlen. Valami örök. Állandóan újrakezdődő és folytatódó. A játék időn kívüli...szeretet és gyűlölet. Mozgás. Áhítat.”

/ Latinovics Zoltán /

A játék az óvodás gyermek központi, legjellemzőbb tevékenysége, óvodai nevelésünk, személyiségfejlesztésünk legfontosabb eszköze. Nevelésünk és oktatásunk számos feladatának megoldásához nyújt segítséget. A játék nem egy a többi tevékenység közül. Sokrétű, összetett viselkedést, életmódot, létformát értünk rajta, mely a gyermekfejlődésnek az alapja.

A játék spontán, a gyermekek szabadon választott tevékenysége, amely külső kényszertől mentes, lélektani alapja a gyermek tevékenységvágya. A játék tehát örömforrás, amely önmagáért való. A gyermeki játék a valóságot tükrözi, tapasztalatait, élményeit, érzelmeit játssza el sajátos módon, gyakran átalakított formában.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, bölcsődében és az óvodában is a felnőtt - a szülő, az óvodapedagógus. Utánozható mintát nyújtunk játéktevékenységre, majd mikor a szabad játékfolyamat kialakult, bevonható társak maradunk, ill. segítővé, kezdeményezővé leszünk, ha a játékfolyamat elakad.

A játéknak személyiségfejlesztő hatása van, elősegíti a gyermeki képességek fejlődését. A gyermek játékának megfigyelése közben képet kaphatunk: ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszédképességről, szociális és értelmi fejlettségének egészéről. A gyermek játéka tehát személyiségének tükrözője, és mint leggyakoribb tevékenysége, fejlesztésének legfőbb eszköze.

Óvodásaink játékában koruktól, adottságaitól, képességeitől, élményeiktől, érzelmeiktől függően a következő játékfajták jelennek meg:

- gyakorló játék
- építő - konstruáló játék,
- barkácsolás,
- utánozó játék, szerepjáték,
- szabályjáték,
- dramatizálás, bábozás.

Célja:

1. A gyermekek szabad képzettársításának elősegítése.
2. Olyan testileg-lelkileg egészséges gyermekek nevelése, akiknek a játékban teljesedik ki a személyisége, kreatívan tevékenykedik, lehetőség van probléma helyzetet önállóan megoldani, társaihoz és az adott helyzethez alkalmazkodni.

A játékról alkotott felfogásunkat a következő idézet foglalja össze:

„A játék, mint fő tevékenység a gyermek fejlesztésének legfontosabb eszköze is. A gyermek azért játszik, mert fejlődik és azért fejlődik, mert játszik. A gyermek nem azért játszik, hogy felkészüljön az életre, de a játékban mégis ez történik.”

Feladatai:

- Egyéni és közös élmények feldolgozása.
- Együttjátászás igényének kialakítása.
- A játékból kiinduló és a játék segítségével való óvodai és a későbbi életre való nevelés.

- A játék kreatív, személyiségfejlesztő hatásának kibontakoztatása, a játék önállóságának biztosítása, már a játék elgondolásának periódusában.

„Jól és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában”.

Az óvodai életben a játékokban lezajló élmény és tapasztalatszerzés a legjelentősebb. Fejlesztésében egyensúly megteremtésére törekedve biztosítunk feltételeket úgy, hogy a gyermek személyiségfejlődése és fejlesztése, az interperszonális kapcsolatok, a szocializációs hatások érvényesülhessenek, fejlődhessenek. Megfelelő arányban teremtünk lehetőséget:

- érzelmi, akarat, értelmi, mozgásos, társas hatások fejlődésére,
- az egészséges életvezetési szokások kialakulására, gyakorlására,
- a tapasztalatszerzésre,
- az önálló és az együttes cselekvésre,
- az én és a másik megismerésére.

Az optimális fejlesztőhatás csak megfelelő feltételek biztosításával, helyes játékirányítással és megfelelő pedagógiai attitűdökkel oldható meg. Ahhoz, hogy mindezen célkitűzések a gyakorlati életben is megvalósulhassanak a következő feladatokat valósítjuk meg:

- Kiegyensúlyozott, derűs csoportlégkör kialakítására törekszünk, hisz aki az emberi kapcsolatokra érzékeny, azt azonnal megérinti, amint belép egy csoportszobába.
- Legfontosabbnak a barátságos, meleg, otthonos, családi légkör meglétét tartjuk, ami számtalan tényező együttes hatására alakul ki és működik. Hatással van mindennapi környezetünkre, hisz alkotói és részesei vagyunk, befolyással bírnak kialakítására és megtartására.
- Feladatunk az alapvető írott és íratlan normák betartása, az általános és helyileg kialakult szabályok, szokások, értékek elfogadtatása, képviselése.
- Arra törekszünk, hogy minél hosszabb és zavartalanabb legyen a játékidő, ne legyen sok várakozási idő, ne legyen sok üresen eltöltött perc.
- Csoportszobánkat úgy alakítjuk ki, hogy minden zugát kihasználhassuk. Az életkori sajátosságoknak megfelelően legyen lehetőség földön, ill. asztalon is játszani.
- Bútoraink megfelelő elhelyezésével kisebb, meghitt szögleteket, sarkokat alakítunk ki.
- Nyitott polcokon a játékszereket, játékeszközöket a játékok logikája és összetartozása szerint helyezzük el.
- Biztosítjuk a játék tárgyi feltételeit: játékszereket, félkész eszközöket, elemeket, különböző tárgyakat és anyagokat, kisebb bútorokat, szerszámokat.
- Lényegesnek tartjuk, hogy a fontos játéktémákhoz legyenek megfelelő játékszerek. Nem kívánjuk viszont, hogy minden rendelkezésre álljon, amire szükség lehet, így nagyobb tere nyílik a kreativitásnak.

- A játékok témájának, s tartalmának fejlesztéséhez minél több érzékszervet bevonó tapasztalatszerzéssel, pozitív élmények nyújtásával járulunk hozzá.
- A játékok közvetetten és közvetlenül, de sohasem direkt módon irányítjuk (indirekt játékvezetés).
- Fontos, hogy tapasztalatszerzéssel és pozitív érzelmi hatásokkal tevékenységre ösztönözzük, cselekvésre motiváljuk. Cselekedtetés során pedig a gyermekek érettségének megfelelően motorikus, verbális tevékenységeik aktivizálódnak és működnek pszichikus funkcióik.
- A játék során gondolkodási műveleteket hajtunk végre: részekre bontunk (analizálás), összerakunk (szintetizálás), felidézzük korábbi ismereteiket, újraértékeljük tapasztalataikat, és megfelelő számú ismétlés után elvonatkoztatunk, következtetéseket vonunk le.
- Óvodai nevelésünk döntő tényezője pedagógiai kultúránk, egész személyiségünk, viselkedésünk, egész lényünk, mely közvetlenül befolyásolja az általunk vezetett csoportban lévő gyermeket. Összintességünk, nyílt magatartásunk, érzelmeink, gondolataink szabad folyása, identitásunk felerősítik személyi hatásunkat.
- Gyermekeink iránt nyilvánvaló gyengédség, elfogadó és kiváráó attitűdjeink, megértő szeretetünk, gyermekeink érzelmeinek, indulatainak, vágyainak, indítékainak elfogadása, a feltétel nélküli odafordulás segíti igazán gyermekeinket a fejlődésben.
- Alapvető óvodai attitűdjeink, jellemző személyiségvonásaink: együttes cselekvés, tolerancia, kölcsönös függés érzékeltetése, a testközeli bánásmód, a kompromisszumkészség.

Fontosnak tartjuk a szaktudást, a szakmai képességek meglétét és folyamatos fejlesztését, mint a kommunikációs készség, differenciált gesztus és mimika, a beszédstílus, tájékozódó és tájékoztató képesség, a konstruktivitás, a kreativitás, a szervezőkészség, a pedagógiai intelligencia.

Mint már említettük a játék nem egy a többi tevékenység közül, hanem óvodai életünk meghatározó tevékenységformája. Hiszen ebből indulunk ki, ha gyermekeink személyiségét, készségeit és képességet fejlesztjük. A játék, mint a fő tevékenységfajta befolyással van gyermekeink minden tevékenységére, így nem választhatjuk szét a személyiségfejlesztés területeit.

Gyermekeink játékok során ismerkednek a külvilággal. Tárgyi és társa környezetük hatásait cselekvéssel, azonosulással, ismétlő játékkal bekebelezzik, birtokba veszik környezetüket. A külvilágot a saját méreteikhez szabott tárgyakkal életkoruknak megfelelően képesek megismerni és megérteni. Ennél nagyobb jelentőségű az, hogy ezáltal önmagukat is tanulják, belső technikákat, lelki működéseket dolgoznak ki. Félelmeiket, ösztönös és tudatos vágyaikat a játék folyamatában kivetítik a külvilágba, ezt cselekvően és képzeleti szinten megisméltik.

Konkrét cselekvéseikben óvodásaink megtapasztalják a kinti és a benti világot. Élményeik belső tudássá válnak. Így a játék és a tanulás nem különíthető el egymástól. Gyermekeink úgy tanulnak, hogy közben játszanak. Tanulásuk utánzással, kipróbálással, kitalálással történik, többnyire észrevétlen marad, mert nem szándékos és nem tudatos, ugyanígy a munkához is sok szálon kapcsolódik. A játék gyermekeink számára tanulás és munka is.

Nem azért játszanak gyermekeink, hogy tanuljanak vagy munkát végezzenek, de játék közben sokat tanulnak és nem kevés az a munka sem, amelyet végeznek.

Pedagógiai kultúránk, személyiségünk, viselkedésünk, egész lényünk hatására óvodásaink magasabb fejlődési fokot érnek el, változik személyiségük:

. Képessé válnak tartalmasan, kitartóan, hosszabb ideig játszani minden játékfajtaiban.

. Tudnak lemondani egy-egy kedves játékról.

. Érzékszerveik működése pontosabb lesz, észleléseik, megfigyeléseik megbízhatóbbá válnak.

. A tartalmas játéktevékenység gazdagítja képzeletüket, a cselekvések egymásutánisága, a dolgok és jelenségek közti összefüggések hatással vannak az egész személyiségre:

- motoros és verbális tevékenységek aktivizálódnak,
- pszichikus funkciók működnek és erősödnek,
- gondolkodási műveletek tökéletesednek.
- A helyes magatartás alapvető formáinak kialakulása (szerénység, mértéktartás, eredményre törekvés) fejleszti a feladattudatot, mely hatással van az önkéntes munkakedvre is.
- A játékot kísérő pozitív élmények és érzelmek közlési vágyat ébresztenek, fokozódik gyermekeink beszédkészsége, beszédkedve, mely segíti a kommunikációs készség fejlődését.
- A játékcsoport tagjai között barátságok, tartós kapcsolatok, érzelmi kötődések alakulnak ki, melyek hatással vannak a társas kapcsolatok erősödésére.
- A játék hatására alkalmazkodnak egymáshoz és a játék szabályaihoz, irányító és alárendelt szerepet egyaránt vállalnak.
- Eljutnak az önálló kezdeményezés fokára, játékhelyzeteket teremtenek tapasztalataik, érdeklődésük és élményeik alapján.
- Érzelmektől, élményeiktől, adottságaiktól, képességeiktől és koruktól függően mind magasabb és magasabb játéktevékenységre jutnak el. Így érkeznek meg a szabályjátékok szintjére, mely már felölelheti a teljes játékkört a maga mozgásosságával, az észlelést igénylő képi kultúrájával és teljes értelmi rendszerével.

A játék és a tanulás kapcsolata

Teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban a játék és a tanulás. A játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az.

A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, élmények alapján tanulnak, általuk fejlődnek. Az óvoda a tanulási képességek fejlődését felerősíti, ez a mindennapi óvodai életben megtalálható. Értelmi képességei a játékon keresztül fejlődnek (pl. érzékelés, észlelés, emlékezet, gondolkodás, figyelem stb.).

A játékba integrált tanulás az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A tevékenységek befejezése után igény szerint visszatérhetnek a gyermekek a játékba, vagy újat kezdenek. A játékba integrált tanulás a hét minden napján megvalósítható, hisz külön tornaszobával rendelkezünk.

Az óvodapedagógusok által kezdeményezett egyéni fejlesztés is számos probléma – és feladatmegoldást ad a gyermekeknek. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött

és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában.

Az óvodai tanulás, a nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy spontán, vagy irányított módon tanuljanak a gyermekek.

Cél: Olyan ismeretet kapjanak a gyermekek az óvodában, ami minőség, mely tapasztalással és sokoldalú cselekedtetéssel valósul meg, s hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermekeket.

Az óvodásgyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, ide tartozik a szokásalakítás,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

Feladat a játék és a tanulással kapcsolatban:

- A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicsértet, pozitív megerősítést kapnak. Alkalmazkodni kell a gyermek fejlődésbeli eltéréseihez. Az alkotó gondolkodást hagyni kell kibontakozni.
- A komplexitást biztosítunk a tanulási tevékenységek között, így a szerzett ismeretek, tapasztalatok hatékonyabbak és egymást erősítik, mert ha segítséget kérnek a gyermekek, vagy elakadnak a probléma megoldásában, segíteni kell, de törekedni kell arra, hogy minél több mindent önállóan tudjanak a gyermekek megoldani.
- Az ismereteket, amit a nap folyamán szereznek a gyermekek, megbeszéljük, tevékenységeink során felhasználjuk, beépítjük kötött és kötetlen foglalkozásainkba, a játékba. A tanulás ne kényszer, hanem öröm legyen a gyermek számára.
- Óvodánkban a szervezett séták, kirándulások alkalmával szerzett ismeretekre is építünk, a kötetlen beszélgetések egyik témája ezen élmények feldolgozása.

Minden nap van mese-vers, mindennapos testnevelés.

- A kötött, kötetlen foglalkozások arányát az óvodapedagógus választja meg a csoport ismerete és a témája alapján.
- Év elején a csoportok elosztásánál a beíratott gyermekek születési idejének függvényében törekszünk a homogén életkorú csoportok létrehozásában, de szükség esetén vegyes csoportokat is kialakítunk.
- A gyermekek óvodánkban általában három évig járnak, figyelünk arra, hogy lehetőleg ugyanahhoz az óvodapedagógushoz járjanak, így a fejlettség szerinti beiskolázás megvalósítható.

- Valljuk, hogy a gyermekek képességeinek megfelelő feladatok adása, a komplex foglalkozásokon jut el a gyermekekhez. **Fontos feladatnak tekintjük, hogy a gyermeket sikerélmények ériék óvodánkban, és lehetőleg ne kudarok.**
- Szülői értekezleteken, családlátogatásokon, stb. kötetlen beszélgetések alkalmával a szülőknek hangsúlyozzuk a játék elsődlegességét, fejlesztő hatását.
- A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás bármely formájában (kötött, kötetlen, kezdeményezett foglalkozás, beszélgetések...) egyaránt megoldhatók a napi élet egészében.

Munka jellegű tevékenységek

A munka a felnőttek legfontosabb tevékenysége. Legtöbb idejüket munkával töltik, boldogulásuknak, boldogságuknak fontos tényezője, hogy a munkához szükséges képességeiket kialakítsák és örömet leljék a munkájukban. Ezért rendkívül izgalmas kérdés, hogy óvodásaink legfontosabb tevékenységével, nevelésünk legfontosabb eszközével, a játékkal, hogyan nevelünk munkára.

Életkoruknál fogva az intézményünkbe járó gyermekek egyre nyitottabbak környezetük új jelenségei, szokatlan eseményi iránt. Ez a nyitottság vezeti őket a munkába. A munkára nevelés óvodai életünk egészében érvényesülő folyamat, mely áthatja gyermekeink mindennapi tevékenységeinek egészét. Mindennapi munkálkodásuk közben ismerkednek közvetlen és tágabb környezetükkel. Az őket körülvevő tárgyi világról egyre pontosabb információk birtokába jutnak. Megtanulják a munkaeszközök célszerű használatát, eközben bemozognak az őket körülvevő környezetet, megtanulnak eligazodni környezetük térbeli viszonyai között, mozgásos, tapintásos, vizuális információkat szereznek a világról.

A gyermeki személyiség fejlődésének - amellet, hogy milyen munkatevékenységet végeznek gyermekeink - fontos mutatója, hogy mi motiválja, mi készíti őket a cselekvésre. A motívumok fejlettsége megmutatja az egész személyiség fejlettségét is. Ezért a munka motiválásában kiemelkedő szerepet tulajdonítunk az érzelmeknek. Hiszen az örömmel végzett munka során kifejezésre jutnak olyan értékek, érzelmek, mint az önállóság, kezdeményezés, igényesség, pontosság, közösségi élmény.

Ahhoz, hogy ezek a motívumok kialakuljanak a tervezés során, a feladatok kijelölésekor tekintettel vagyunk gyermekeink gondolkodásának fejlettségére. Hisz a munkavégzés az idők során egyre önállóbbá válik, formáiban és tartalmában fokozatosan változik. Óvodásaink életében a következő munkaformák figyelhetők meg:

- Gyermekek saját személyével kapcsolatos munkák
 - ⇒ étkezés,
 - ⇒ öltözködés,
 - ⇒ a környezet rendjének megőrzése.
- Alkalomszerű munkák
 - ⇒ egyéni megbízatások.
- Közösségért végzett munkatevékenységek
 - ⇒ **naposi munka, felelősi munka,**
 - ⇒ **növény- és állatgondozás,**
 - ⇒ az óvoda, a csoport mindennapi életével kapcsolatos tevékenységek.

A játék és a munka a belső késztetések vonatkozásában hasonló marad egymáshoz. Lényeges különbség, hogy a munka célja a gyermekek számára kívülről jövő késztetés és eredménye értékelhető gyermek és felnőtt által egyaránt. Ezek a gondolatok határozzák meg munkára nevelésünk fő célját:

Gyermekeink a különböző munkafeladatokat ne követelésünkre, kérésünkre végezzék, motivációjuk ne az elismerés, értékelés várása, a „megfelelni akarás” legyen, hanem természetes, észrevétlen módon reagáljanak a külső szükségletekre - vegyék észre, ha valamit meg kell csinálni! Segítsenek önmagukon!

Ahhoz, hogy a munka igazán nevelőmunkánk szerves részévé váljon, hogy örömet jelentsen és megfelelően befolyásolja gyermekeink érzélemvilágát, valamint személyiségük fejlődését a következő feladatokat tartjuk fontosnak:

- Értjük el azt, hogy minden gyermekünk elmélyülten tudjon játszani, hiszen ez az igazi előkészítője az önként vállalt, örömmel végzett munkának. Ha ezt sikerül elérnünk, akkor fejlődik és erősödik gyermekeink felelősségérzete, munkaszeretetük és megbecsülésük.
- A munka motiválásában nagy szerepet tulajdonítunk az érzelmeknek, hisz ezzel alapozhatjuk meg gyermekeink későbbi munkakedvét.
- A munka minden mozzanatában - feladat értelmezésekor, a vele való azonosuláskor, a végrehajtáskor, a befejezéskor - biztosítjuk a ráhangolódást, hiszen csak akkor sikerülhet alkotó jellegű munkát „végeztetni” gyermekeinkkel, ha azt örömmel végzi.
- Lehetőséget adunk gyermekeink számára, hogy korukhoz és képességeikhez mért munkákat önállóan végezhessek. Ehhez elsősorban biztosítjuk a megfelelő, elegendő helyet és megfelelő hosszúságú időt az általuk végzett munka menetére és az eszközök célszerű használatára.
- Áttekinthetőségre törekszünk a munkatevékenység egész folyamatában.
- Minden munkafajtát tervszerűen, fokozatosan vezetünk be. Ez mindenkor gyermekeink készségeinek fejlettségétől és önállóságuk szintjétől függ.
- Gyermekeinkre mindig csak olyan munkát bízunk, amely elvégzésére és teljes befejezésére képesek, így kerülhetjük el a kudarcélményt és alakíthatjuk ki a munkakészséget, szokás- és feladattudatot.
- Fontosnak tartjuk, hogy passzív, kudarctól féltő gyermekeinket is bevonjuk a munkába és biztosítsunk számára olyan munkaformát, mely könnyebben megoldható. Tehát lehetőséget adunk gyermekeinknek olyan munkák elvégzésére, melyek fejlesztik képességüket, gazdagítják egész személyiségüket.
- Tapasztalat útján felfedeztetjük a munka hasznosságát, szükségességét.
- Törekszünk arra, hogy munkavégzés során tudatosuljon gyermekeinkben, mikor játsszák a munkát és mikor végeznek eredményt létrehozó munkát.
- Felhívjuk gyermekeink figyelmét arra, hogy a munka eredménye akkor tökéletes, ha pontosan, alaposan és a szabályoknak megfelelően végzik.
- Fontos feladatunk, hogy óvodásaink idővel késztetést érezzenek a folyamatos, jól végzett munka iránt, alakuljon ki bennük pozitív érzelmi viszony a munkához és éljék meg az „én csináltam”, „mi csináltuk” sikerélményt.

A tudatos és tervszerű fejlesztőtevékenység következtében a munka hatására fejlődik gyermekeink egész személyisége:

- Fejlődik együttműködő képességük, ami fejlesztő hatással van a közösségi érzésre és a közösségi magatartás kialakulására.
- Fejlődnek erkölcsi tulajdonságaik, megbecsülik saját és társaik, mások munkáját.
- A munka során elért eredmény növeli gyermekeink önbizalmát, önértékelését, fejleszti a gondolkodási folyamatokat. Munka közben adódó problémahelyzetek a gyermektől megkívánják a szellemi aktivitást, figyelmet, találékonyságot, ötletes, változatos megoldásokat, ugyanakkor fejleszti is ezeket a képességeket.
- A munka fejleszti és segíti a testi fejlettséget, fokozza az állóképességet, valamint hozzásegíti gyermekeinket az őket körülvevő világ megismeréséhez.

Ahhoz, hogy mindezek a készségek és képességek a megfelelő ütemben fejlődjenek és gyermekeink személyiségét a megfelelő módon alakítsák, hogy maguk végezzenek minden olyan munkát, melyre egészségük károsodása nélkül képesek.

A munka az életre való felkészítést szolgálja, ezért fontos, hogy a munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített *feladat legyen*. A munkavégzés rendszeres, folyamatos legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba.

Közösségért végzett munka:

A munkamegosztás során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyermekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani.

A munka és munkajellegű tevékenységek legyenek a közösségi kapcsolatok a köteleességteljesítés alakításának eszközei.

Éljenek az állandó lehetőségek kihasználásával – folyamatosan vegyenek részt környezetük tisztántartásában, közösen javítsák, tisztítsák meg játékaikat, segítséggel rendezzék át a csoportszobát, játékpolicokat. Vegyenek részt különböző alkalmakra a csoportszoba, előszoba díszítésében.

Önkiszolgálás és naposi munka:

A gyermekek óvodába lépéstől minden teendőt (testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása) amely saját testük szükségleteit kielégítik, próbálják önállóan végezni. Ezeket a teendőket a gyermekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végzik el, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá. A naposi munka óvodánkban napi rendszerességgel működik. Nemcsak régi értelemben alkalmazzuk a naposságot, hanem bármely más munka jellegű tevékenységben is pl.: fürdőszoba, öltöző, csoportszoba rendjéért, tisztaságáért felelős különböző megbízások végrehajtására. Naposi táblán jelöljük ki a nap kezdetén a naposokat. Kiscsoportban az óvodapedagógus és a dajka az asztal közepére helyezik az evőeszközöket, tányérokat és onnan minden gyermek önállóan veszi el. Az étkezés végén a kiscsoportosok visszateszik az asztal közepére a használt eszközeiket.

Középső és Nagycsoportban a naposok a kötényeket felveszik, tányérokat, evőeszközöket, poharakat, önállóan osztják ki. A szalvéta helyes használatára is felhívják a figyelmet, egymás szükségleteit kielégítik. /pl.: víz öntése/ Az asztalok tisztán tartásában is feladatokat kapnak.

Egyéb munkalehetőségek:

- Segítsenek évszakonként, alkalmanként a külső környezet tisztántartásában.

- Segítsenek a járdatarakításban, söprögetésben, levelek összegereblyezésében, hó eltakarításban.
- Udvari játékok ki- behordása, tisztántartása legyen állandó feladat.
- Növényzet ápolása: két színtere van: óvodán belül és óvoda épületén kívül. A természetsarok cserepes növényeket, vázában vágott virágokat, természet aktuális „kincseit” pl gesztenye, makk, kukorica stb.) elhelyezése és tisztán tartása.
- Állatgondozás: A terrárium, és az akvárium tisztán tartása.
- A gyermekek munkára nevelésénél fontosnak tartjuk, az óvodában az élősarok kialakítását és a kerti munka megvalósítását, mivel a nevelésben játszott szerepét túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának.

Kerti munka:

Tavasztól – őszig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szerezhettek a gyermekek. A kerti munka az a terület, ahol az értékteremtő képesség még tisztábban megmutatható. A virágok, növények, madarak életéhez, gondozásához szeretnénk közelebb vinni a gyermekeket. Pl. madáretetők folyamatos feltöltése.

Tevékenységben megvalósuló tanulás

„Az embert nem lehet valamire megtanítani, csak hozzá lehet segíteni ahhoz, hogy a tudást maga szerezzze meg.”

/ Galilei /

Az óvodai tanulás alapjai a különböző tevékenységek, amelyekben a gyermekek az óvodában élnek. Azok a tapasztalatok, amelyeket közvetlenül vagy közvetve szereznek, és amelyek elősegítik a világ megismerését. Mindaz, ami a játék egéssznapi folyamatában - spontán vagy szervezett formában - integrálódik, a tanulás szervezett kerete, formája. Megfelelő körülmények között, a gyerekek fejlődéséhez - fejlesztéséhez alkalmazkodó tanulási térben, a játékban - aktívvá és produktívvá válnak. A tevékenységben összegződött gyakorlati cselekvések előkészítik a gondozási struktúra kialakulását, a tárgyi manipulációról a belső értelmi - fogalmi műveletekbe való átmenetet. A cselekvés és a gondolkodás belső kapcsolata az óvodai tanulás fogalmának tágabb értelmezéséhez vezet:

- * motoros,
- * szenzoros,
- * verbális és
- * szociális tanuláshoz.

A gyerek óvodáskorban másként tanul, mint a felnőtt, vagy akár a „nagyiskolás”. Ez az időszak a nem tudatos tanulásból a tudatos tanulás felé vezető szakasz, amikor a tanulás többnyire a felnőtt számára közvetlenül nem látható módon megy végbe és a felszínen, mint játék jelenik meg. Elmondhatjuk tehát, hogy a 7 éves kor alatti gyermek tanulásának igazi terepe a játék. Spontán, szabad játékban a kompetenciára törekvés önálló tapasztalatszerzésre, hatékonyságra, önállóságra, a belső és a külső világ „birtokbavételére” ösztönzi őket. Ugyanakkor a játékban folyamatosan és spontán utánozza társas környezetét, főleg a felnőtteket. Ez a fajta tanulás főként a szociális magatartásformák, és a kulturális értékek elsajátítását eredményezi. Ezért az óvodai nevelésben kétféle, de egymással rugalmasan kapcsolódó beállítódásra van szükségünk:

- * megengedő, elfogadó, támogató attitűdre,

* állandó modellnyújtásra.

E kétféle felnőtt beállítódás és magatartás, alapja és biztosítéka lehet a gyermekeink tanulásának és értelmi fejlődésének. Szerepünk a gyerekek tanulási motivációjának kialakulásában, hogy előkészítsük, és megfelelő formában kínáljuk a választékot. A többit rábízhatjuk a gyermekek természetes kíváncsiságára és arra a hajtóerőre, amely önnön fejlődésükben való érdekeltségből származik.

Hiszen a kíváncsiság, az új ismeretek igénye végig kíséri az ember egész életét. Törekvésünk a megismerésre azonban életünk első szakaszában a legerőteljesebb.

A kisgyerek belső indítékai hatására, a funkció öröméért: játékból végtelenül hosszú ideig képes gyakorolni egy-egy új mozdulatsort, egy-egy hangot, dallamot. Nem unja meg, hogy 60-szor felmásszon, lecsússzon, 100-szor is meghallgassa ugyanazt a mesét. Az óvodás korú gyermek játékára és tanulására jellemző, hogy a játékába beépül az, amit korábban elsajátított, és a játék közbeni gyakorlás eredményeként pontosabbá váló mozdulatok, tisztuló hangképzés, fejlődő fantázia, emlékezet, ami vitathatatlanul teljesítményváltozást jelentenek.

Azonban, ha csak változatos, szép tárgyakkal, eszközökkel vesszük körül őket és biztosítjuk a különféle tevékenységek gyakorlását, legfeljebb a manipulációs ügyesség szintjéig jutnak el fejlődésükben. Ahhoz, hogy a gyerekek képességei kibontakozhassanak, szükségünk inspiráló figyelmünkre, irányításunkra és azokra a mintákra, amelyeket viselkedésünkkel nyújtunk. A megismerés közösen átélt öröme az a motivációs bázis, amire építve az óvodáskor végére megérlelődik bennük a megismerés tudatos igénye, a szándékos tanulás képessége.

Célunk: A ránk bízott gyermekek fejlődéséről felelősen gondolkodva, belülről fakadó törekvésünk az, hogy megtanítsuk őket mindarra, amit mi is szépnek és jónak tartunk, minél többet átadjunk a saját ismereteinkből, és minél jobban kibontakoztassuk képességeiket abba az irányba, hogy önállóan tárják fel a világ rejtelseit, titkait.

Feladataink:

- az alapmozgások fejlettségére épülve a finommotorika fejlesztését helyezzük előtérbe,
- a mozgásfejlődéssel kapcsoljuk össze a testséma alakulását, a térészlelés fejlesztését, a téri tájékozódás kialakítását és a térirányok stabilitását,
- meleg, barátságos légkört igyekszünk biztosítani,
- a megfelelő arány megteremtésére törekszünk az érzelmi, akarat, értelmi, mozgásos, társas hatások fejlődéséhez, az egészséges életvezetési szokások kialakulásához, gyakorlásához, az önálló és az együttes cselekvéshez, az „én” és a „másik” megismeréséhez,
- a gyermekek óvodán kívüli életének megismerését is fontosnak tartjuk,
- az irántuk megnyilvánuló gyengédséget, elfogadó attitűdöt, megértő szeretetet, érzelmeik, indulataik, vágyaik, indítékaik elfogadását, a feltétel nélküli pozitív odafordulást pedagógiai alapelveink közé soroljuk,
- igyekszünk kielégíteni megismerési vágyukat, kíváncsiságukat, sokoldalú érdeklődésüket,
- lehetőséget kínálunk olyan szituációk átélésére, tárgyak, dolgok, jelenségek szemléletes vizsgálatára, melyben megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit, tapasztalatokat szerezhetnek,

- olyan tevékenységeket biztosítunk - az egyéni érdeklődésüket, fejlettségüket, adottságaikat figyelembe véve - melyek fejlesztik önállóságukat, kitartásukat, feladattudatukat, értelmi képességeiket (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás). E tevékenységek gyakorlása során fejlődik vizuális-verbális memóriájuk, kialakul szándékos figyelmük, képesek lesznek a rész és egész helyes észlelésére, relációk (térbeli, időbeli, okokozati) elismerésére, pontos és differenciált vizuális (alak, szín, méret szerinti) és verbális (látott - halott információk összekapcsolása) észlelésre.
- A nyelvi fejlesztés érdekében tiszta, szép beszédkiejtésre, világos, egyszerű mondatok használatára törekszünk. Biztosítjuk a gyermekek számára az időt kérdések feltevésére, megjegyzések, vélemények elmondására.

A tudatos és tervszerű fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- kialakult a pontos és differenciált vizuális észlelés egyszerre több szempont szerint (alak, szín, méret),
- a hallott információkat pontosan észlelik,
- mozgásuk összerendezett, koordinált, a szem-, kézmozgás is összerendezett,
- a látott-, halott információkat összekapcsolják,
- képesek rövid ideig vizuálisan és verbálisan memorizálni,
- felfedeznek konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat,
- szándékos figyelmük kb. 10-15 perces,
- gondolataikat érthetően közlik, mondatokba foglalják,
- együttműködésre, kapcsolatteremtésre törekszenek,
- képesek szabályok pontos betartására,

A tudatos és tervszerű fejlesztés várható eredményei csak óvodáskor végére:

- önállóak a begyakorolt feladatok megoldásában és többféle megoldásra is törekszenek
- 3 éves gyermeknek már van 10-15 perces szándékos figyelme
- megkülönböztetik a mesét, képzeletet a valóságtól,
- konkrét, elemi következtetéseket vonnak le, ítéleteket alkotnak, ismerik saját értékeiket
- kialakul a „totális érzékelő apparátus”, amely a tárgyi világ reális és differenciált megismerését biztosítja és megalapozza az iskoláskori gondolkodást.

FEJLESZTÉSI TARTALMAK

Az anyanyelv

„Tekints úgy az emberre, mint egy kincsesbányára, teli felmérhetetlen értékű drágakövekkel. Egyedül a nevelés képes arra, hogy feltáruljanak a kincsei, és az emberiség javára váljanak

(Baha'u'lláh)

A nyelv az emberek közötti kommunikációs eszköze. Hidat képez az emberi kapcsolatokban és a legfontosabb médium, hogy más emberekkel kapcsolatba lépjünk,

gondolatainak, és érzéseinket kifejezzük, kíváncsiságainkat, óhajainkat közöljük, élményeinket feldolgozzuk, cselekvéseket tervezzünk, összefüggéseket megérthessünk és tapasztalatokat cseréljünk. A beszéd fejlődése és ápolása rendkívüli szociális jelentőséggel bír a gyermek életében.

Az óvodai anyanyelvi nevelés **általános célja**: a 3-6 éves gyermekek beszédészlelésének beszédmegértésének fejlesztése, változatos módszerekkel, különböző tevékenységformák, nyelvi és kommunikációs képességeik kibontakoztatása az iskolaérettség követelményeinek megfelelően.

Az anyanyelvi nevelés feladata:

Az Óvodai Nevelés Alapprogramjának szellemében valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

- az anyanyelv ismertetése, megbecsülésére, szeretetére nevelés, beszélő környezettel helyes, minta és szabályközvetítéssel (a javíthatóság elkerülésével)
- a gyermek természetes beszéd- kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése,
- az intellektuális érzelmek és képzelet alakítása:
 - meghitt beszélgetésekkel,
 - érzelmeket, gondolatokat kifejezve szavakkal, mondatokkal, metakommunikációs eszközökkel.
- a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése,
- a gyermek közléseinek meghallgatásával, a gyermeki kérdések érvényesülése, támogatása és figyelem fordítás a válaszok igénylésére

Fő feladata:

Képessé tenni a gyermeket a feléjük áramló verbális és metakommunikációs információk befogadására, megértésére,

Képessé tenni arra, hogy saját érzelmeiket, gondolataikat szóban pontosan és hatásosan ki tudják fejezni.

Az óvodapedagógus feladata az anyanyelvi nevelésben:

- ⇒ Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- ⇒ Ügyeljen a megfelelő hangképzésre, beszédtempójára, stílusára, hangsúlyára, hanglejtésére, mintaszerű tiszta beszédre. Mindig érthetően, egyszerűen, világosan az adott szituációnak megfelelően fejezze ki magát.
- ⇒ Családlátogatások során fontos a háttér megismerése, a családokkal való folyamatos kapcsolattartás, együttműködés az anyanyelvi nevelésben.
- ⇒ Folyamatosan kísérje figyelemmel a gyermekek anyanyelvi fejlettségi szintjét.
- ⇒ Lehetőséget kell biztosítani minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- ⇒ Képessé kell tenni a gyermekeket arra, hogy másokat is meg tudjanak hallgatni!
- ⇒ A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- ⇒ A beszédszínvonal emelése, olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.

- ⇒ Beszédmegértés fejlesztése + beszédészlelés fejlesztése.
- ⇒ Beszédtechnika – légzéstechnika – fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- ⇒ A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- ⇒ A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása, logopédus segítségével.

Az anyanyelvi foglalkozások tartalma:

- ⇒ Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.
- ⇒ Rendkívül fontos, hogy az óvónő minden lehetőséget megragadjon arra, hogy az egész nap folyamán a nap minden percében – játék, mese-verselés, ének-zene, dalos játékok, vizuális-, mozgásos tevékenységek a környező világnak tevékeny megismerése, a munka, a tanulás során – a gyermekek kifejező képességének, szókincsének, beszédértésének – a beszédöröm biztosításával – folyamatosan fejlessze.
- ⇒ Az óvodában a gyermek alaptevékenysége a játék.
- ⇒ Az anyanyelvi nevelésben – a célok elérése érdekében alapvetően fontos, figyelni és felhasználni a gyermeki játékot. /Eszköz, élmény, sok-sok idő biztosítása stb.)
- ⇒ **Fontos!:** az anyanyelvi játékok tudatos felhasználása.

Nagyon fontos, hogy szabadidős tevékenységek közben, játékos szituációkban is gyakoroltassuk a gyermekkel az udvarias, a kulturált viselkedés szabályait:

/Pl: Egymás és felnőttek köszöntése, halk tónus, megszólítás, társakkal szembeni figyelmesség „főzés” – terítés, bemutatkozás stb./.

Játékos gyakorlatok alkalmazása során elsajátítják a különböző szabályokat, normákat. Megtanulnak alkalmazkodni egymáshoz, együttműködni társaikkal. A gyermekek – gyakran – indulatosan, önuralom hiányában beszélőnek egymás és a felnőttek beszédébe. Meg kell szokniuk, hogy türelmesen várjanak.

Az életre nevelés szempontjából nagyon fontos olyan játékok kialakítása, mely során a gyermekek váratlan szituációkba kerülnek, pl.: ha segítséget kell kérniük, /mit tennél, ha lemaradnál a vonatról? stb./, ezek a játékos beszélgetések magabiztosabbakká teszik a gyermekeket.

Figyelnünk kell az anyanyelv szempontjából a mozgás és a beszéd koordinálására, ép úgy, mint a nem verbális kommunikáció fejlesztésére.

Ebben segítenek a különféle érzékszervi játékok /pl.: látásfejlesztés, mi változott meg? Memória játékok, képdominó, puzzle játékok stb./.

Ha beszélünk, vagy beszélnek egymással fontos, hogy egymás szemébe nézzünk – a szemkontaktus fenntartása.

A beszoktatás időszakában felmérjük a beszédfejllettség szintjét és ehhez igazítjuk a fejlesztést. A báb segítségével csökken a gyermekek szorongása, beszédfélelme, könnyebben megnyílnak.

A csendes, bátortalan beszédű gyermekek inkább a négy szemközti beszélgetések során nyílnak meg – fontos számukra is biztosítani ilyen alkalmakat.

A nap további részét anyanyelvi játékokkal, dramatizálással, bábozással, mesével, könyvnézegetéssel is színesítjük. Rá kell „ébreszteni” a kisgyermeket a könyv tiszteletére, hogy majd olvasni szerető felnőtté válhassanak.

Ha beszéd-rendellenességet, beszédszervi problémát észlelünk, vagy érthetetlen beszédű – esetleg egyáltalán nem beszélő – gyermekkel van dolgunk, szakember segítségét kérjük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére, az anyanyelv terén:

- Tisztán ejtik a magánhangzót és a mássalhangzókat.
- Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthetően, életkorunknak megfelelő tempóban és hangsúllyal összefüggően képesek megfogalmazni, szóban kifejezni.
- Minden szófajt használnak a beszédben, változatos mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak.
- Folyamatosan, érthetően tudnak kommunikálni beszélni.
- Beszédértésük fejlett megértik mások és egymás beszédét.
- Kifejezőkészségük, szókincsük gazdag, szívesen, bátran beszélnek.
- Megértik egymás beszédét, igénylik az odafigyelést, beszédfigyelmük egyre fejlettebb.
- Jól érthetően, tisztán, folyamatosan beszélnek.

Logopédiai foglalkozások

Óvodánkban **hetente egy alkalommal** logopédus foglalkozik a beszédhibás gyermekekkel. A csoportból viszi ki őket, az erre a célra kialakított logopédiai helyiségben, ahol a **megfelelő eszközök rendelkezésre állnak.**

A logopédus minden év szeptemberében **felméri** az óvoda minden gyermekét. A logopédus szülőknek szülői értekezleten **tájékoztatást tart** gyermekeik pillanatnyi beszédállapotáról és szükség esetén korrekciót javasol.

A külső világ tevékeny megismerése

Óvodánkban a külső világ megismerése komplex módon érvényesül. Két részterületen folyik a fejlesztés: a matematikai nevelésben (matematikai játékok alkalmával) és a környező világ megismerésében.

A matematikai játékok során felfedezhetjük a környező valóság matematikai jelenségeit, s a köztük fennálló összefüggéseket. Ezen ismeretek legváltozatosabb alkalmazási és bővítési lehetőségét a környezetismereti kezdeményezések biztosítják gyermekeink számára.

A gyermek környezetével való kapcsolata mindig a felnőtt közvetítésével valósul meg, az óvodában az óvó nénik tudatos irányításával. Nem elég csak a kapcsolat, hanem a viszony minősítése is fontos. Hiszen a környezet az öröklés mellett a fejlődés, a személyiség fejlődésének forrása. Így gyermekeink tapasztalataira, élményeire támaszkodva nyújtunk új ismereteket, ill. a meglévőket mélyítjük, rendszerezzük. Eközben gyermekeink spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építünk.

A megismerő tevékenység alapján a megismerési vágy, ami cselekvésre sarkallja gyermekeinket. A világot tehát pontosan, valóságszerűen megismerni a kép és a szó egységében lehet.

A külső világ megismerése gyermekeink számára igen sokrétű és bonyolult folyamat. Ezért egy-egy jelenség, fogalom megértése érdekében változó körülmények között

történi elemzésre, és gyakorlásra nyújtunk lehetőséget. A tapasztalást szemléltető és segédeszközökkel próbáljuk gazdagítani:

KÖRNYEZETISMERETI JÁTÉKOKNÁL	MATEMATIKAI JÁTÉKOKNÁL
különböző gyűjtemények: - termények, levelek, - kavicsok, - háztartási edények, - étkészletek, - közlekedési játékeszközök, - szemléltető képek stb. audiovizuális eszközök: - cd lejátszó, - diavetítő, televízió, dvd stb. - képeslapok stb. általunk készített segédeszközök: - lottókártyák, - feladatlapok, - memóriakártyák stb. készen vásárolható eszközök	Játékeszközök, használati tárgyak, matematikai manipulációs eszközök: - mágneses tábla, - logikai játékok, - gyümölcsök, termények, - anyagok, fonalak, - általunk készített eszközök, bábok, stb. - minimat, munka- és feladatlapok, - színes rúdkészlet, társasjátékok.

A környezetismereti anyag témakörökre, a témakörök pedig témákra bomlanak. Ezek tartalmazzák azokat az ismereteket, melyek: elősegítik gyermekeink és környezetük közötti pozitív érzelmi viszony kialakulását, a gyermeki személyiség sokoldalú kibontakoztatását. A környezet-ismereti anyagaink témaköreit, gyermekeinket ért hatásoknak megfelelően társadalmi és természeti környezeti témakörökre bontjuk. Ezekhez társulnak komplex módon a matematikai kezdeményezések, játékok anyagai, melyet három nagy részre tagolunk:

- tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, szétválasztása és sorba rendezése, ítéletalkotások,
- számfogalom alapozása és előkészítése a halmazok és mennyiségek összemérésével,
- tapasztalatszerzések geometriából - tájékozódás térben és síkban ábrázolt világban.

Az anyagok elrendezése egyik legfontosabb feladatunk, hisz igen nagy pedagógiai jelentősége van. Szerepe lesz még a gyermeki személyiség kötődéseinek alakításában, a családi és egyéb szálak erősítésében, ezért elrendező elvként jelöljük meg: az évszakokat, ünnepeinket, a néphagyomány jeles napjait, ill. óvodánk hagyományait. A témák komplex feldolgozása lehetővé teszi, hogy gyermekeink több oldalról nyerjenek megerősítést, plasztikusak legyenek képzeletük. Tapasztalatokat szereznek a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság

felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a gyermekekben a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

„A természet hatalmas, az ember parányi. Ezért aztán az ember léte attól függ, milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel... Itthon vagyok. S néha lábamhoz térdepel egy-egy bokor, nevét, virágát is tudom...”

A mi gyermekeinknek is ezt kell érezniük a természetben, az „*itthon vagyok*” érzését. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha a természetet közel visszük hozzájuk emocionális kötődéssel. Meg kell láttatnunk velük a nyíló virág szépségét, az esőcsepp szivárványszínét a napsugárban, az őszi erdő, a szikrázó hó varázsát. Hallja meg fülük a madár dalát, ne tapossák el eső után a gilisztát. Segítségünkkel tanulják meg szépségnek látni a természetet (s ha szeretik, vigyázni és védeni is fogják)!

A környezetismereti anyag sokszínűségéből adódik feladataink bonyolultsága:

- megismertetjük gyermekeinket a közvetlen természeti és társadalmi környezetükkel, melyben élnek,
- felhívjuk figyelmüket ennek fontosságára, szépségére, hogy ez legyen alapja későbbi természetszeretetüknek,
- sok élmény és tapasztalási lehetőséget nyújtunk,
- folyamatos megfigyelések során megtapasztaltatjuk a természetben, gyermekeink közvetlen környezetében végbemenő folyamatokat, jelenségeket, összefüggéseket,
- olyan ismereteket nyújtunk, melyek elősegítik a biztonságos eligazodást a közvetlen társadalmi és természeti környezetben,
- a valóság megismerése során szeretnénk elérni, hogy az objektív világhoz gyermekeinknek sokszínű, pozitív viszonyuk alakuljon ki, felkeltjük óvodásaink érdeklődését, kíváncsiságát, megismerési vágyát,
- óvodásaink tapasztalatainak, ismereteinek gyarapítása és rendezése közben az egész személyiségük fejlesztésére törekszünk:
- értelmi képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelőképesség, emlékezet, képzelet, gondolkodási műveletek, beszéd fejlesztése stb.),
- emóciók fejlesztése (öröm, sikerélmény, megbecsülés, értékek stb.),
- helyes magatartási szokások és viszonyulások alakítása,
- törekszünk gyermekeink matematikai érdeklődésének kielégítésére és fejlesztésére, matematikai tapasztalatok és ismeretek nyújtásával,
- széleskörű tapasztalási lehetőségeket nyújtunk - látás, hallás, tapintás útján (több érzékszerv bevonásával történő érzékelés),
- kirándulásokat, sétákat szervezünk (Várkert, Matyi-tó, siklói szőlővidék, nagyharsányi Szoborpark stb.),
- kirándulások során kincseket fedezünk fel és gyűjtünk (ami gyűjthető),
- biztosítjuk a tevékeny megismeréshez szükséges feltételeket, megfelelő, változatos hely, idő, eszközök, valamint a megismeréshez nélkülözhetetlen derűs, nyugodt, családi légkört,

- a természetes anyagokat részesítjük előnyben, nemcsak a dekorálás, hanem a nevelés egész területén is,
- néhány csoportban az anyagkiválasztás elrendező elvként lép fel, a néphagyomány jeles napjaiban és óvodánk hagyományaiban. Ezek speciális feladatokat vonnak maguk után. (lásd: 6. Ünnepek, ünnepélyek, hagyományok).

Mint már említettük a környezetismereti anyagunk a gyermekeinket ért hatásoknak megfelelően természeti és társadalmi témakörökre bontjuk, melyekhez komplex módon társulnak a matematikai kezdeményezések anyagai.

A készségfejlesztés területei tehát következők:

KÖRNYEZETISMERET	MATEMATIKA
A. Társadalmi környezet témakörei: • az óvodai élet rendje, az óvoda dolgozói, munkájuk, • otthon, család, • óvodánk és környezete: az udvar, a kert, az utca, B. Természeti környezet témakörei: • növények (zöldségek, gyümölcsök), • ház körül, állatkertben és a vadon élő állatok, évszakok és jellemzőik, • az ember munkája. Óvodás korú gyermekekre jellemző Társadalmi környezet témakörei • közlekedés és szabályai, • Nagyharsány és nevezetességei, • Siklós főbb intézményei és nevezetességei: posta, könyvtár, rendőrség, piac, busz- és vasútállomás, strand, vár, dzsámi, templomok stb., • eszközök a csoportszobában, • testünk és kapcsolódó egészségügyi szokások, ismeretek, öltözködés	Legjellemzőbb matematikai tevékenységformák: A. Összehasonlítás • szétválogatás és sorba rendezés minőségi és mennyiségi tulajdonságok alapján, ekvivalencia relációk felfedezésével, • logikai alpműveletek gyakorlása: állítás-tagadás, analízis-szintézis, azonosítás-megkülönböztetés, absztrakció, konkretizálás, • egyszerűbb logikai műveletrendszerek alapozása. B. Számfogalom alapozása és előkészítése • halmazok összehasonlítása, • közös tulajdonság megjelölése, C. Tapasztalatszerzés a geometriából • térelemekből származó lineáris, síkbeli és térbeli alakzatok, Óvodás korú gyermekekre jellemző Számfogalom alapozása és előkészítése • Halmazok számosságával és mennyiségek mértékszámával való összemérések, • Ugyanakkora mint, tulajdonság megjelölése • mérések egységgel, • műveletek darabszámokkal, mennyiségekkel. Tapasztalatszerzés a geometriából • sík és térbeli relációk, • sík és térbeli kiterjedések, • geometriai műveletek.

A témakörök és a témák nem elszigeteltek, több ponton kapcsolódnak egymáshoz. Környezetismereti kezdeményezésen is nem egyszer előfordul, hogy utalnak a tárgyak és jelenségek mennyiségi viszonyaira. Nemcsak egyszerű, evidens dolgok feltárására nyílik lehetőség, hanem logikai összefüggések meggláttatására is sor kerülhet.

A tudatos és következetes tervező és fejlesztő munkánk eredményeként óvodás kor végére gyermekeink a következő fejlettségi szintre jutnak el:

KÖRNYEZETISMERET	MATEMATIKA
Óvodáskor végére • Tudják nevüket, szülők nevét, • válogatnak tárgyakat, élőlényeket megadott szempontok alapján, • megnevezik saját testrészeit, érzékszerveiket, • tudják az évszakok nevét, jellemzőit, napszakokat, • megnevezik a közlekedési eszközöket, • ismerik a színeket, • főbb csoportokba helyezik az élőlényeket (ember, állat, növény), csak óvodáskor végére: • tudják személyi adataikat: cím, szülők foglalkozása, • ismerik a közvetlen környezetükben lévő nevezetességeket, épületeket • tudják a napok nevét, sorrendjét, • megneveznek néhány alapvető közlekedési szabályt. részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységben (téli madárvédelem, nem szemetelnek).	Óvodáskor végére: • Képesek különböző méreteket összehasonlítására, ezek nagyságbeli felsorakoztatására, • Tudnak tárgyakat osztályozni tulajdonságaik alapján, • csak óvodáskor végére jellemző: • Képesek két mennyiséget vagy méretet egymással egyenlővé tenni, egy adott mennyiségnél, mértéknél többet, nagyobbat és kevesebbet, kisebbet létrehozni, • Képesek, különböző méretek létrehozására • Tudnak tárgyakat, jelenségeket megszámlálni, 10-es számkörben mennyiségeket létrehozni, szóban kifejezik tevékenységüket, • Tudnak 10-es számkörben halmazokat részhalmazokra osztani, azok mennyiségét számmal kifejezni, • Ismerik és helyesen alkalmazzák a tő- és sorszámokat 10-es számkörben, • Környezetünkben található tárgyak közül felismerik azokat, melyek kocka, téglatest és gömb alakúak, • Értik és helyesen használják a térbeli tájékozódás kifejezéseit saját személyük és környezetük relációjában.

Mindezeknél fontosabb, hogy gyermekeink örömmel és bizalommal újabb, pozitív élmények reményében, az „én már tudom” tudatában induljanak az iskolába!

Önképzésre javasolt könyvek:

- Matematikai foglalkoztató

- Környezetismereti foglalkoztató
- Villányi Györgyné: Játék a matematikában
- Zsámbozi Károlyné - Horváthné Szigligeti Adél: Matematika kézzel, fejvel, szívvel
- Gyárfásné Kincses Edit: Színes kalendárium
- Ünnepsoroló
- Horváth Györgyné - Lengyel Jánosné: Tanuljunk meg harmóniába élni a természettel

Ének, zene, énekes játékok

„Mindenkinek az a zene tetszik legjobban, amelyhez gyermekkorában szokott. A korán fejlesztett jó ízlés nehezen rontható el később, ezért ügyeljünk az első benyomásokra, az egész életre kihatnak.”

/ Kodály Zoltán /

Zenei nevelésünk a művészeti nevelés szerves része, amely gyermekeink szép iránti fogékonyságát, nyitottságát, zenei képességeik fejlesztését elsősorban érzelmi alapon bontakoztatja ki. A zene sajátos, áttételes módon hat. A hangsúly, a hangmagasság, a hangszín, a tempó, a ritmus együttesével. Ezek mind fizikai ingerek, melyekre belső lelki viszonyulással, érzellemmel reagálunk.

Az óvodába érkező kiscsoportosaink zenei ismerete, igénye mindig a családi háttér, közvetlen környezetünk tükörképe. Gyermekeink zenei élményei, képességei különbözőek. Észrevehető ki az, akit rendszeres zenei hatások érnek a családban:

- ezek a gyermekek érzelmileg kiegyensúlyozottabbak,
- fogékonyak a hangok utánzására,
- figyelnek a dalokra, dallamokra, szívesen énekelgetnek, dúdolgatnak.

Gyermekeink sokoldalú zenei nevelése, személyiségfejlesztése az egész nap folyamán valósul meg. A komplexitás szemléletét valljuk, melyben úgy érezzük, biztosítanunk kell gyermekeink számára olyan tevékenységeket, melyhez kell alkotó fantázia, rugalmasság, pszichikai - pedagógiai felkészültség, biztos tudás. Ezért kötjük dalainkat és mozgásanyagunkat:

- a környezet megismerésére neveléshez (az évszakokhoz és a hozzájuk kapcsolódó népszokásokhoz, hagyományokhoz, ünnepekhez),
- a mese-vershez (közös bennük a ritmus és a versek szövege, ritmusa jól kapcsolható az egyéb készségfejlesztőkhöz),
- matematikai játékokhoz, ábrázoláshoz és a testneveléshez.

Dal- és mondókaanyagunkat mindenkor gyermekeink igényének és fejlettségének megfelelően választjuk. Zenei anyagunkat elsősorban a magyar dalkincs, a gyermekmondókák és a művészi értékű dalok adják.

Dalanyagunk 3 év alatt fokozatosan bővül, minőségileg és mennyiségileg is. Fontosnak tartjuk a kiscsoportban tanult dalok gyakori ismétlését középső csoportban, és az első két év anyagának ismétlését a nagycsoportban. A kedves dalos játékok vissza-visszatérése mindenkinek sok örömet okoz. A zeneileg lassabban fejlődő gyermekeinknek a könnyű, rövid, ismert dallamok jó gyakorlási lehetőséget nyújtanak.

A családban a rádió, a televízió, a magnó stb. túl sok zenei ingert jelent gyermekeink számára. Fontosabbnak tartjuk az énekelgetést, a személyes kapcsolatot, az énekes játékokat zenei érdeklődésük elindítására, mint a gépzenét. A hosszú ideig élő és sokszor énekelt anyag mélyen bevésődik gyermekeink emlékezetébe, különösen azért, mert az érzelmi átélés is megerősíti.

Ének-zenei nevelésünk **célját** az általános célkitűzéseink határozzák meg:

- a sokoldalúan fejlett ember a művelődés minden területén járatos,
- élvezni és értékelni tudja a zenét, és ha körülményei engedik, maga is muzsikál, táncol.

Az elérendő cél, zeneértő, zenekedvelő „emberkék” nevelése, mégpedig úgy, hogy minél több örömteli zenei élményhez juttatjuk őket, ezzel alapozzuk meg zenei anyanyelvüket. Zenei nevelésünk hatást gyakorol a testi és szellemi fejlődésre, gazdagítja gyermekeink érzelmvilágát, ezért személyiségük harmonikus fejlődésének nélkülözhetetlen összetevője. Mindezek alapozásához fontos feladataink a következők:

- kihasználjuk a zenei nevelés lehetőségeit a nap minden szakában (hangulatkeltés, hangutánzás játék közben, a környezet hangjainak megfigyelése, utánzása, motiváció, érzelmi ráhangolás, aláfestés során),
- segítjük az egészséges testi fejlődést a nagymozgások utánzásával, ritmikus táncmozdulatokkal, egészséges légzéstechnikával, koordinált mozgások tanításával a zene lüktetésére,
- egészséges életmóddal, napirend kialakításával ápoljuk, óvjuk, fejlesztjük gyermekeink hangját,
- zenei hatásokkal befolyásoljuk gyermekeink hangulatát, érzelmi kiegyensúlyozottságát, biztonságérzetét,
- szomorú, vidám, tréfás érzelmeket keltő dalokon keresztül érzelmvilágukat színesítjük,
- az énekes játékokkal segítjük a szocializációt, együtt játsszuk őket, így a szerepek elosztásában, kiválasztásában barátságok szövődnek,
- gyermekeinkhez fűződő közvetlen kapcsolatunk miatt közös az öröm, a rácsodálkozás, a játék izgalma,
- olyan játékhelyzeteket teremtünk, melyben az egyén és a csoport viszonya új értelmet kap, igénylik gyermekeink az együttlétet,
- a játékszabályok elfogadtatása során fejlesztjük akaratukat, alkalmazkodó képességüket, türelmüket, kitartásukat,
- zenei neveléssel hatunk gyermekeink:
 - gondolkodására (összehasonlít, megkülönböztet, azonosít),
 - emlékezetére (dalanyag, szöveg, térformák),
 - képzeletre (megszemélyesít, improvizál: maga alkotta szövegeket, halandzsál),
 - ismereteket bővítünk cselekvő és gondolkodó módon,
 - motiváljuk cselekvéseiket (az örömet, az élményt újra át szeretnék élni),
 - segítjük a beszéd fejlődését, szókincs bővülését (a mondóka, a szöveg tagolt kiejtésének hatására tisztábban és pontosabban alakul a magánhangzók és a mássalhangzók formálása),

- törekszünk a néphagyományok, népszokások ápolására.

A zenei készségek és képességek területét igen röviden és konkrétan a következőképpen jelöljük:

- éneklési készség:
- gyermekhang ápolása és fejlesztése,
- zenei hallásfejlesztés:
- halk-hangos különbsége,
- dallamfelismerés,
- ritmusérzék fejlesztése:
- mondókák, dalok ritmusa,
- tempóérzékelés: gyors-lassú,
- gyermekhangszerek: dob, cintányér, triangulum,
- zenei formaérzék fejlesztése:
- ritmus motívum,
- dallam motívum,
- motívum-hangsúly kiemelése mozgással,
- zenei alkotókészség fejlesztése,
- zenehallgatásra nevelés.
- éneklési készség
- tiszta éneklés
- zenei hallásfejlesztés:
- magas-mély különbsége,
- belső hallás fejlesztése: dallambújtatás
- ritmusérzék fejlesztése
- egyenletes lüktetés
- mozgáskultúra, tánc,

Tervezésnél figyelemmel kísérjük, hogy az új ismereteket a korábbira építsük, a könnyebb anyagtól a nehezebb felé haladunk. Az anyagokat gyermekeink életkorának, a csoport összetételének, a gyermekek zenei adottságainak, képességeinek megfelelően bontjuk le. Az adott anyag és gyermekeink fejlettsége dönti el, hogy milyen szervezeti keretben szervezzük meg a fejlesztést: spontán énekelgetés során, kötetlen, szabad játékhelyzetben, vagy kötött foglalkozáson, melyben az egész csoport részt vesz.

Ének - zenei nevelésünkben szeretnénk nagyobb hangsúlyt fektetni a hagyományőrzésre, a népi dalos játékokra, a táncra. Úgy gondoljuk, erre azért van szükség, mert gyermekeinket meg kell ismertetni népi kultúránkkal, ebben a korban emocionális kötődésüket, érdeklődésüket kialakítani. Hisszük, hogy nincs biztonságos jelen, múlt nélkül.

Mindkét csoportban (4-5-6 éves gyermekekkel) szeretnénk megismertetni a magyar játékkincs egy-egy változatát és megszerettetni a népzenet, néptáncot.

Célunk: a tánc eredeti funkciójának megőrzése, örömeiből, bánatukból fakadó természetes használata. A természet rendje, az évszakok, hónapok, ünnepkörök, az időjárás változása adja a keretet az anyag kiválasztásnak. Ez tükröződik a választott mondókákban, rigmusokban fontos helyet kap a ritmus, a szöveg, a dallam kapcsolatának

érzékelése testmozgásokkal. A népszokásokból csak annyit merítünk, ami belefér „kis világunkba” és nem kelt zavart bennük.

A magyar néptáncok igen gazdag és változatos típusából az ugrós tánc látszik a legalkalmasabb arra, hogy már a kicsiny gyermekek is élvezzék, szeressék. Lüktetése, zenéje, egyszerű ritmusképletei könnyen elsajátíthatók alapfokon. Motívumainak, lépéseinek elemeit, előkészítő mozdulatait alkalmazzuk táncanyagainkban.

Legyen táncban is a beszédhez hasonló alapszókincsük, tudjanak néhány figurát és azokból tetszésük, pillanatnyi alkotókedvük szerint építkezzenek (improvizáljanak). Kezdő és pihenő, hangsúlyos és kevésbé látványos, valamint záró figurák változásából alakulhat ki a kreatív, egyéni táncolás.

A szabad táncot néha egy-egy szabályozott formával összefogjuk, körtáncsal, vagy válltáncsal, mint ahogy az a néphagyományban a különböző táncalkalmakkor szokásos volt.

Óvodáskor végére a tudatos és tervszerű fejlesztőmunka eredményeként:

- felismerik, énekelnek, beszélnek, tapsolnak, halkan-hangosan, gyorsan-lassan,
- jól ismert dalokat szöveg nélkül (dúdolásból, hangszerről) felismerik,
- finomabb zörejeket és egymás hangját felismerik,
- néhány percig tudnak hallgatni dalt, hangszeren előadott zeneművet,
- ismerik dob, cintányér, triangulum használatát,
- csoporttal együtt tudnak együtemű mozgást végezni, követik a változatos térformákat, esztétikus játék és táncmozdulatokat,
- az iskolába lépés előtt minden gyermekünk megtanulja az önálló, megközelítőleg tiszta éneklést (azok is, akiknek zenei fejlődése lassabb volt),
- képesek lesznek dallambújtatásra, rövidebb-hosszabb egységekkel
- érzik az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségét,
- ritmusmotívumokat tudnak visszatapsolni
- megismerik és hozzászoknak a magyar néptánc alapvető és legfontosabb tulajdonságához, a rögtönzéshez, ismernek néhány figurát és azokból tetszésük szerint, alakítanak ki egyéni táncot.

„ A leggondosabb családi nevelés sem adhatja meg, amit az óvoda nyújt: az emberi közösségbe való beilleszkedést. Az emberek többsége zenétlenül megy végig az életén, s még jó, ha sejti, mit veszített. Amit a gyermek az óvodában kap, az egyúttal a közléleknek lesz alkotóeleme. Az egész ország közizlésére kihat.” / Kodály Zoltán /

Önképzésre javasolt könyvek:

Forrai Katalin: Ének a bölcsődébe

Forrai Katalin: Jár a baba, jár..

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Törcsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Ludánszki Lajosné: A magyar énekes-dramatikus népszokások az óvodapedagógus képzésben és az óvodai nevelésben

Falvay Károly: Ritmikus mozgás, énekes játék

Bújj, bújj zöld ág

Kósa Csaba: Esztendő, te vígság szerző

Mese, vers

Az anyanyelvi nevelés áthatja óvodai életünk egészét, óvodai nevelésünk minden területét. A nevelési folyamat szerves része, nem szűkíthető le egy, vagy több foglalkozási területre. Óvodai nevelésünk és oktatásuk egészében, minden területén és minden percében megvalósul. Ilyen értelemben nem csak az irodalmi mese-vers kezdeményezéseken, hanem óvodai életünk egészét át-szöve folyik. Mindezek mellett direkt jellegű beszédfejlesztési eljárásokat is alkalmazunk (pl. légző- és nyelvügyesítő gyakorlatokat).

Az anyanyelvi nevelésnek és az érzelmi biztonság megadásának egyaránt fontos eszközei a játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, versek és mesék. Gyermkeink egészként ragadják meg a verset, versrészleteket, a sorokat gyakran felcserélik, egy-egy szó helyett gyakran másikat mondanak, figyelnek már a tartalmi elemekre is, de mindig a hangzás az elsődleges. A vers hangulati színezete hat rájuk, de nem a tartalom vált ki érzelmeiket, hanem a zeneiség, a ritmus, a rím.

Óvodás korra alakul ki egy sajátos, mesét hallgató viselkedésmód. A gyermek felvesz egy bizonyos magatartást, melyben a figyelmen, a merevségen kívül benne van az is, hogy kilép a hétköznapiakból, várja a rendkívülit, a különöset, a csodálatosat. Ez a „beállítódás a mesére”. Amikor a „felőtt” mesélni kezd, megváltozik a hangja, érződik rajta, hogy kilép a valóságból, egy másik közegbe megy át. Hanghordozásával, gesztusaival, mimikájával juttatja kifejezésre, hogy a történet, melyet elmond, nem játszódhat a való, megszokott világban. A gyermek ebbe könnyen beleéli magát, egy szó, egy gesztus elég, hogy „ráálljon” a rendkívüli elvárásra. Szívesen lépnek át a rendkívüliség közegébe, könnyen saját valóságuk és a csodavilág között. Ilyen kettős tudattal fogadják be a gyermekek a mesét, az átélés kettősségével.

Gyermkeink megismerési vágyára, kíváncsiságára, érdeklődésére, életkori sajátosságaira építve a fejlődő személyiség leghatásosabb eszközei a vers és a mese. A kiscsoportos korú gyermekeknél rövid mese, vers, rengeteg mondóka! Óvodánkba érkező gyermekek anyanyelvi szintje, irodalmi igénye, ismerése eltérő, a környezetünk, a családi háttér tükörképe. Egyre több a beszédhibával, beszédmegértési problémával érkező gyermek, egyre kevesebb a vers, mondóka, meseismerő, szerető.

Óvodánkba járó gyermekek többsége átlag és hátrányos helyzetű családból érkezik. Ezért az irodalmi alkotásokat úgy válogatjuk, hogy témája, műfaja, szerkezete, mondanivalója megfeleljen gyermekeink életkori jellemzőinek, érdeklődésüknek, kíváncsiságuknak. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos verselésre, mesélésre. A mese a gyermek érzelmi-értelmi és etikai fejlődésnek és fejlesztésnek legfőbb segítője. Óvodánkban a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek, és a klasszikus irodalmi műveknek egyaránt helye van! A magyar népköltészet tárházát kiegészítjük a magyar és külföldi irodalom jelentős gyermek- és ifjúsági íróinak műveivel.

Minden csoportban található kiskönyvtár - ezek a könyvek régiek, fokozatos cseréje szükséges lenne. Felnőtt könyvtárunk jónak mondható, de folyamatos fejlesztést kíván. A szemléltetéshez különböző kész- és félkész eszközöket használunk: sík, kesztyű, fakanál és termésbábokat, képeket, könyveket, játékeszközöket, auditív eszközöket, ruhadarabokat, anyagokat. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és

dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Célunk: A mese és vers az anyanyelvünk közegén át, tanítson emberi kapcsolatokra, mélyítse el gyermekeink önismeretét, és segítsen a világ megismerésében, és a benne való tájékozódásban.

Mindig szóljon többről, mint amennyit szavakkal kimondhatunk. Célunk eléréséhez az alábbi feladatok megvalósítása szükséges:

- Úgy választjuk meg a foglalkozásra szánt verseket, meséket, hogy az intenzív öröm, élmény forrása legyen gyermekeink számára, hogy az irodalmi művek szókészlete, a mesék fordulatai ösztönözzék a szóbeli kifejezésre.
- Segítséget nyújtunk - az irodalom és a benne található versek, mesék által -, hogy gyermekeink bátran kérdezzenek, meséljenek, képesek legyenek szorongásaikat leküzdeni.
- Mesélés-verselés feltételeinek megteremtésével a mesélés közvetlen, meleg légköre, jó hangulata ráirányítja gyermekeink figyelmét arra, hogy mi a szép és a jó. Hozzásegítjük gyermekeinket ahhoz, hogy összefüggéseket találjanak a mindennapokkal, ez hozzájárul önismeretük fejlődéséhez.
- A mesélés, verselés, mondókázás a közösségi érzelmek alakítója, az összetartozás, a közös örömök, a társakkal való kapcsolatteremtés mind hatással van a szocializációra.
- A gyermekirodalom leghatásosabb eszköze az erkölcsi ítéletek, fogalmak alakításának, az erkölcsi magatartás, viselkedés formálásának.
- Minden helyzetet, alkalmat megragadunk, hogy éreztessük a nyelv kifejező erejét, szépségét (ritmus, hangszín, helyes légzés, tagoltság, hangsúlyozás, hangerősség, hangmagasság).
- Önmagunkkal szemben támasztott követelményeink:
 - beszédünk mindig feleljen meg az adott szituációnak,
 - legyünk őszinték, mindig adjuk önmagunkat,
 - tekintsük gyermekeinket egyenrangú partnernek,
 - ne szégyelljük érzelmeinket, érzéseinket megosztani gyermekeinkkel,
 - úgy érezzük, hogy ezek a feladatok és a hibátlan óvónői beszéd együttesen teremti meg a vers és a mese szeretetét, a könyv tiszteletét és követendő beszédmodellt nyújtanak.

Nyelvi nevelésünkben fontosnak tartjuk:

- a nyelvi érintkezés alapvető alakítását és gyermekeink aktív bekapcsolását a verbális tevékenységekbe,
- kommunikációs képességek fejlesztésében a játék szerepét! Játékszituációban újabb és újabb szavakkal, kifejezésekkel gazdagítjuk gyermekeink szókincsét, fokozzuk beszédkedvüket, javítjuk beszédértésüket.
- Óvodásainkban alakuljon ki a koruknak, fejlettségüknek megfelelő színvonalú beszédértés, melyre alapozható a beszédfejlesztés. Ezt légző- és hangutánzó gyakorlatokkal, nyelvi és ajakgyakorlatokkal, suttogó gyakorlatokkal, hangfelismeréssel segítjük.

- Igyekszünk „felfedezni” az esetleges szervi okokat, szakemberek segítségét kérjük a szülőkkel együttműködve. Logopédiai szakszolgálat működik, így a korrekcióra szoruló gyermekeink időben szakemberhez kerülnek.
- Úgy érezzük, hogy felkészültségünk, mese- versszeretetünk jó, ezt a tudást megpróbáljuk jól hasznosítani, és igényesen válogatni a lehetőségek közül. Az átadás és az irodalmi nevelés modell értékű és élményszerű gyermekeink számára.
- A mese-vers kezdeményezések a hét bármely napján, bármelyik napszakban kialakulhatnak spontán, indirekt és direkt módon:
 - mondókához, vershez fontos az alkalmosság, bármikor elkezdhető és befejezhető. Mondókázni, verselni lehet az udvaron, a kertben fák, bokrok alatt, séta alkalmával.
 - Mesemondás legyen a nap lényeges eseménye, melyeket próbálunk állandó, ismétlődő szokásokkal megteremteni. Fontosnak tartjuk az érzelmi motivációt, a mese bűvöletének megteremtését. Elsődleges szempontunk az irodalmi élmény nyújtása, pozitív és negatív élmény felkeltése.
 - Dramatizálás során fejlesztjük gyermekeink aktivitását, ön- és emberszeretetét, helyzet-meghatározási és döntési képességét. Fantáziáját, gondolkodását, időérzékét, mozgást és a beszéd tisztaságát is fejleszthetjük általa. A mozgásos beszéd feloldja félszeg gyermekeink gátlásait. Dramatizálás kialakulhat spontán módon és irányítottan is.
 - Bábjáték segítségével a tanult szavak, kifejezések többszöri ismétléséhez teremtjük meg a lehetőséget. Sok alkalom teremődik így a beszéd gyakorlására és a negatív élmények kijátszására, valamint mozgásával és cselekményével pozitív élményeket kelt, tükrözi a valóságot.

Óvodánk tartalommal gazdag élete lehetőséget ad arra, hogy életszerű helyzetekben) játékidőben, bábozás és dramatizálás alkalmával), természetes módon minden gyermekünk bátran beszélhessen, játszhasson és kijátszhasson olyan érzelmeket, élményeket, amik érdeklik, foglalkoztatják. A bábú, gyermekeink számára élőlény, melynek fő eleme a mozgás, a cselekvés, akkor „él”, ha valamit el is játszik. A jó bábozás, dramatizálás feltétele a szöveg és a mozgás helyes iránya, közös ritmusa. Mindezek alakítása speciális feladatokat vonnak maguk után:

- Minél több élményt nyújtunk színes, érdeklődést felkeltő bábjátékkal, ébresszünk kedvet a bábozásra, dramatizálásra.
- Bábozásra mindig teremtsünk helyet, időt és megfelelő, esztétikus eszközöket.
- Bábozást, dramatizálást „terápiának” is használjuk, hiszen gyermekeink a báb mögé bújva megnyílnak, bátrabban fejezik ki gondolataikat, élményeiket, érzelmeiket, feloldódnak gátlásaik - mindezek pedig hatnak fejlődő személyiségükre.

A jól megválasztott irodalmi alkotások mindig pozitív irányban hatnak gyermekeinkre és értékes, mély élményeket szereznek számukra. **Gazdag személyiségformáló hatásuknak köszönhetően óvodásaink az alábbi fejlettségi szintet érik el óvodáskor végére:**

- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, figyelmesen, csendben, örömmel hallgatnak rövid mesét. Fejlődnek gyermekeink erkölcsi, érzelmi ítéletei, magatartásuk és esztétikai fogékonyságuk.

. Spontán módon szívesen mondanak mondókákat, verseket, meséket. Fejlődik kifejezőképességük, helyes és szép kiejtésük, helyes hangsúlyozásuk és beszédritmusuk, bővül szókincsük.

- Ismerik a szavak jelentését, megfelelően használják azokat, van mögöttük „kép”.
- Érdeklődők, figyelmesek, kialakul a beszédfigyelem.
- Folyamatosan bővül az a szókincsük, mely elősegíti a valósághű, biztonságos eligazodást a környezetükben.
- A mesélővel személyes kapcsolatban, érzelmi biztonságban vannak, élvezik a hallottakat, részt vesznek, szerepet vállalnak.
- Gyermekeink mesehallgatás, dramatizálás közben alapvető gondolkodási műveletet végeznek: összehasonlítanak, analizálnak és szintetizálnak, ítéletet alkotnak, általánosítanak, következtetnek. Fejlődik a figyelem állandósága, koncentráltsága, bővül terjedelme. Hozzájárul az emlékezés tartóssága, a felidézés képességének fejlődéséhez.
- Kialakul a könyv szeretete, megbecsülése, óvása, értéke.
- Társak lesznek a játékkezdeményeinkben.
- Nyelvi szabályoknak megfelelően alkotnak mondatokat, folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezik ki magukat.
- Képesek a mesében hallottakról beszélgetni, ötvözni a játékukban, feleleveníteni bábozásnál, dramatizálásnál. Mindez gazdagítja szerepjátékukat, irodalmi élményeiket kötetlen módon dramatizálják. Kapcsolatokat teremtenek egymással, viselkedési szabályokat, szokásokat ismernek. Fejlődik aktivitásuk, ön- és társadalomismeretük, helyzet-meghatározási és döntési képességük.

Önképzésre ajánlott irodalom:

Gyermekirodalmi szöveggyűjtemény

Cini-cini muzsika

Bauer Gabriella: Az óvodai irodalmi nevelés módszertana

Bauer Gabriella: Gyermekirodalom

Dr. Fejes Erzsébet - Kauczler Gyuláné dr.: Mesélő természet

Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában

Tente baba, tente... népi gyermekmondókák és dalok

Mészáros Vincéné: Óvodai bábjátékok

Füzesi Zsuzsa: Mondókáskönyv 1, 2, 3

Rajzolás, mintázás, kézimunka

A környezeti hatások és szervezett foglalkozások hatására végzett manuális tevékenység a vizuális nevelés fajtái:

- rajzolás,
- festés,
- mintázás,
- képalakítás,
- építés,
- konstruálás,
- kézimunka,

A műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A vizuális nevelés óvodai nevelésünk egészében érvényesülő, az egész nap folyamán megvalósuló, komplex gyermeki személyiség fejlesztésének eszköze. A valóság jelenségeinek közvetlen megjelenítését értjük alatta. Ha a jelenségeken kívül a velük kapcsolatos érzelmeket, gondolatokat, a hozzájuk való viszonyunkat és elmondjuk a szín, a forma és a tér segítségével, akkor a formák és a színek élményeinek, gondolatainak és érzelmeinek kifejező eszközévé válnak.

Óvodánkban a vizuális tevékenységek felölelik a papírmunkát, a díszítőtevékenységet, a barkácsolást - melyek nem „ábrázolóak” -, valamint idetartozik a firkálás szakasza is, amikor még az ábrázolás tudata sem kialakult. Az ábrázolás itt fejlődési sajátosságokhoz kötődik, kezdetben gyermekeink még nem képesek ábrázolásra, később pedig érdeklődése és más indítékok miatt olykor nem törekszik a valóság jegyeinek pontos visszaadására. Az ábrázolótevékenység a dolgok, a jelenségek esztétikai megismerését szolgálják, a tevékenység eredménye érzékletes, szem-léletes módon a valóságot tükrözi. A valóság objektív összefüggéseinek feltárásához, a környezeti hatásoknak és nevelésünknek kell megadni az irányítást és a segítséget. A produktum érzelmektől színezetten fejezi ki azt a hatást, melyet a közvetlen környezet ingerei, élményei váltanak ki.

Az óvodába érkező gyermekeink eltérő vizuális élményekkel, képességekkel rendelkeznek a családi háttér tükrében. Általában a firkálás fokán érkeznek hozzánk, de ritkán a formaábrázolás is előfordul. Vannak olyan gyermekek is, akik jártasak a ceruza- és ecsetfogásban, másoknak ezt mutatni és tanítani kell.

Törekszünk, a gyermeki alkotásokat közösségi rendezvényeken való bemutatására, és a tehetségek bátorítására. (óvodai rendezvények, pályázatokon való részvétel stb.)

Célunk, hogy sok mozgással, cselekvéssel, a különböző észlelő funkciók együttműködésével (látás, hallás, tapintás) gyermekeink valóban megismerjék környezetüket, sokrétű tapasztalatot szerezzenek a körülöttük lévő tárgyakról, dolgokról, azok viszonyáról, térbeli elrendezéséről. Majd alkossák újra, jelenítsék meg, ábrázolják lehetőség szerint egész megismert viszonyulásukban (térben, történésben, mozgásban, színben).

Ahhoz, hogy óvodásaink a tevékenység gazdagságáért, sokszínűségéért kreatívan vegyenek részt a „vizuális világban”, a következő feladatokat kell megvalósítanunk:

- többfunkciós rendezés, praktikus alakítására törekszünk a vizuális nevelés tevékenységének, valamint a többi óvodai tevékenység állandó jelenlétének biztosítása érdekében,
- esztétikus környezetet alakítunk ki és felismerjük az esztétikumot,
- biztosítjuk az élményeikhez, fantáziájukhoz, megfigyeléseikhez a képi és térbeli megjelenítés sokféle lehetőségét, a sikerélményt, oldott légkört, jó minőségű eszközöket, anyagokat,
- próbálunk ösztönző hatással lenni gyermekeinkre, hogy eljussanak a sikerélményhez,
- képességbeli különbségek figyelembevételével biztosítjuk az egyes gyermek fejlődését,
- sikerélményhez juttatással fejlesztjük a képi gondolkodást, erősítjük az önbizalmat, biztosítjuk a kreativitás érvényre juttatását,
- megismertetjük gyermekeinket különböző, a korcsoportjuknak, érdeklődésüknek és érettségüknek megfelelő anyagokkal, eszközökkel, technikákkal,
- felkeltjük érdeklődésüket a vizuális tevékenységek iránt,
- kibontakoztatjuk képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességüket,
- gazdagítjuk szín és formavilágukat,
- mozgásos-cselekvéses észlelési lehetőségeket biztosítunk a térészlelés fejlesztéséhez, pontosítjuk a térfogalmát és alakítjuk a testsémát,
- hangsúlyt fektetünk a szem-kéz koordinációjára, a finommozgások ügyesítésére, alakítjuk az íráshoz szükséges mozgáskoordinációt,
- a vizuális tevékenységek során együttműködünk gyermekeinkkel, ezzel szemléltetjük a technikai eljárásokat, így példát adunk, figyelünk arra, hogy megtapasztaltassuk az alkotás örömét, formáljuk gyermekeink ízlésvilágát.

Gyermekeink szívesen tevékenykednek a vizuális nevelés különböző területein, melyek a következők:

- Ábrázolás során elmondhatunk, lerajzolhatunk. Megjeleníthetünk különböző emóciókat, tárgyakat, jelenségeket síkon, vagy térben, képben, szoborban.

Ábrázoló tevékenységek:

- színezés, firkálás
- rajzolás

A részletek ábrázolására alkalmas technikai eljárás. A rajz - mint a többi ábrázolás - kevésbé kötődik a szemlélt tárgyhoz, irányadóbb a róla alkotott „belső kép”.

- festés

Jellegzetességei elválaszthatatlanok gyermekeink színhez való viszonyától. A szín a gyermekek számára nem kapcsolódik szorosan a tartalomhoz, ilyen értelemben nem tudatos a színélmény.

- mintázás

A forma megértésének a rajzolásnál, festésnél egyszerűbb módja. Témái igénylik a plasztikus, téri élményeket. A sokféle munkafogás a szem-kéz együttes koordinálását fejleszti.

- Kézimunkázást végzünk eszközök, használati tárgyak készítése, építő, formaalakító (szerkesztő, konstruáló, barkácsoló) tevékenységek során:
- barkácsolás

Gyermekeink formákat alakítanak, szerkezeti összefüggésekre figyelnek, színeket válogatnak, a részleteket viszonyítják egymáshoz és alárendelik az egésznek. A barkácsolás jellegű tevékenységek nagy része alig választható el a játéktevékenységtől - különösen, ha a produktum valóban odakerül, ahová való: gyermekeink felhasználhatják a játékaikban.

- Díszítés (díszítő ábrázolás) a tárgyakhoz kötődik és célja, hogy szebbé tegye azokat.

Bár óvodásaink nem hoznak létre - a felnőttek fogalmai szerint - műalkotást, használati tárgyat, mégis vizuális tevékenységük fontos szerepet játszanak gyermekeink személyiségjegyeinek alakításában, kibontakoztatásában, fejlesztésében.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Kiemelnek szín és formabeli tulajdonságokat, jellemző jegyeket.
- Saját kezdeményezésre is ábrázolnak, ez változatos, tagolt, színes.
- Felismerik és megnevezik a színeket és azok sötét és világos árnyalatait.
- Fejlődik értékítéletük, kitartásuk, figyelmük, fogékonyságuk a szépre.
- Képesé válnak elmélyült, örömteli, önálló tevékenységre.
- Megfigyelés után mozdulatot utánoznak (rajzban, festésben, gyurmázásban)
- A térviszonyoknak megfelelően részt vesznek a téralakításban.
- Élményeik, elképzeléseik, képzeletük megjelenítésében biztonsággal használják a képi kifejezés eszközeit.
- Formát mintáznak, megfigyelés után tárgyakat díszítenek.
- Képesé válnak belső indíttatásra kellékeket, játékokat készíteni.
- Képesek elképzelés után meseszereplőket, meserészleteket, elképzelt helyzeteket, eseményeket, hangulatokat kifejezni. Ezeket jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázolni.
- Emberábrázolásokban megjelennek a részformák, jelzik az egyszerűbb mozgásokat.
- Biztonsággal és önállóan használják a szerszámokat, az eszközöket, helyes ceruzafogással, koordinált szem és kézmozgással rendelkeznek.
- A vizuális nevelés hatással van tehát az egész gyermeki személyiség fejlődésére, az érdeklődésére, kíváncsiságára, a kezdeményezésére, az alkotói tevékenységre, a képzeletre, melyek a szép dolgok igénylésével járnak együtt

Önképzésre ajánlott irodalom:

Dr. Bakzai Tiborné: Az óvodai ábrázolás és kézimunka módszertana

Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár?

Mozgás, testi nevelés

A személyiség harmonikus fejlődése elképzelhetetlen a testi és lelki folyamatok szoros egysége, kölcsönhatása nélkül. A mozgásra ezért lehetőséget biztosítunk:

- a mindennapi életben legáltalánosabban használt spontán tapasztalat útján,
- szervezett keretek között (szabadban és teremben egyaránt) a hét minden napján,
- ill. hagyományaink szerint kirándulások és túrák szervezésével (várba, Matyitóhoz, Szársomlyóra stb.).

A mozgásos anyag kidolgozásánál a következőket vesszük figyelembe:

- Óvodánk helyi körülményeit, adottságait:

Rendelkezünk zárt udvarral, tornateremmel. A meglévő és hagyományos kézi szerek mellett a különböző anyagú, formájú, méretű tárgyakat és játékeszközöket használjuk fel a mozgás és az érzékelés fejlesztéséhez.

- Az időjárás évszakonkénti változásait:

Több mozgásanyagot tervezhetünk természetes környezetben, pl.: futás, ugrás, szökdelések, melyek igen közel állnak gyermekeinkhez.

„A szépség törvényei szerint megformált mozdulat nemcsak a külső hatásában harmonikus, hanem belső harmóniát is teremt, visszahat művelőjére, testben és lélekben finomít és fejleszt.”

/ Berczik Klára /

Berczik Klára gondolatai határozzák meg testi nevelésünk legfontosabb célját, miszerint gyermekeink testileg, szellemileg egészséges, fegyelmezett, harmonikusan képzett, kifinomult emberré válnak.

A pszichomotorikus fejlődésben igen nagy jelentősége van a mozgásnak, ebből adódó feladatunk igen sokrétű:

Óvodáskorú gyermekekre vonatkozik:

- megadjuk minden gyermeknek a lehetőséget a rendszeres testmozgásra, a sokoldalú fejlődésre,
- játékos mondókákra való mozgással a természetes mozgások tökéletesítésére törekszünk
- az egészséges testi fejlődés kibontakoztatására,
- A tervszerű testgyakorlatokkal alakítjuk gyermekeink egészségét, egészséges életmódjukat, mindez kedvezően hat az általános közérzetre, e test növekedésére, az egész izomzat fejlődésére, a légzésre, a vérkeringésre, az anyagcserére, az étvágyra, az alvásra,
- figyelembe vesszük a szimmetriát, és kétoldalú fejlesztésre törekszünk,
- a sokoldalú, arányos személyiségfejlesztés során figyelemmel kísérjük a testkultúra és a megfelelő életvitel alakítását,

A gyermekek mozgásos tevékenységei és játécai a természetes alapmozgásokra épülnek, mert ezeket minden nehézség nélkül el tudják sajátítani. Így tervezhetünk:

- járások,
- futások,
- kúszások,
- csúszások,
- mászások,

- szökdelések,
- ugrások,
- dobások,
- egyensúlyozások végrehajtását.

A rendszeres és szervezett mozgás, valamint a testi képességfejlesztés mellett lehetőség nyílik különböző személyiségjegyek alapozására is. Gyermkeink személyiségének harmonikus fejlesztése érdekében:

- az egészséges életmódot, a rendszeres mozgás szokásrendszerét alapozzuk,
- alapvető fizikai képességeket és mozgáskészségeket fejlesztünk,
- szeretnénk megkedveltetni gyermekeinkkel a mozgást,
- játékos tornával, majd tudatos és tervszerű gyakorlatok végeztetésével az alapmozgások (természetes mozgások) tökéletesítésére törekszünk,
- hangsúlyozzuk a testi - motoros képességek komplex fejlesztését és figyelembe vesszük a fejlődés érzékeny, szenzitív szakaszainak jellemzőit. Gondolunk itt az erőnlét, a gyorsaság, az állóképesség, a téri tájékozódási képesség, a lateráció fejlesztésére, a kinesztetikus - differenciáló képesség, a reakcióképesség, valamint az ízületi mozgáshatások kiterjesztésére.
- mobilizáló gyakorlatokkal készítjük fel gyermekeink szervezetét a megfelelő terhelésre,
- hozzászoktatjuk őket a helyes testtartáshoz, megelőzzük a tartásgyengeséget, az erő-állóképesség csökkentését és az esetleges deformitások kialakulását,
- nyomatékos hangsúlyt fordítunk a prevencióra, általános, fejlesztő gyakorlatok alkalmazásával: a gerinc mobilizálásával és az izomtónus erősítésével, a hátizom erősítésével, a lapockát erősítő, mellkast fejlesztő gyakorlatokkal, kúszógyakorlatokkal a hát és a nyak lazítására, a hasizmot erősítő és a lábboltozat süllyedés elleni gyakorlatokkal, ügyelünk arra, hogy mobilizált és lazító gyakorlatokat egyaránt alkalmazzunk
- a testi rendellenesség korrekciójára is lehetőség nyílik, helyesen megválasztott és végrehajtott gyakorlatokkal,
- a mozgáskoordináció alakításakor mozgásörömet nyújtunk ügyességi feladatokkal, fogó- és szabályjátékokkal.

A gyermekek mozgásos tevékenységei, játécai a természetes alapmozgásokra épülnek, mert nehézség nélkül eltudják sajátítani. Így tervezhetünk:

- támaszok,
- függeszkedések

A rendszeres és szervezett mozgás valamint a testi képességfejlesztés mellett lehetőség nyílik különböző személyiségjegyek alapozására is. Gyermkeink személyiségének harmonikus fejlesztése érdekében:

- alakítjuk az egészséges versenyszellemet,
- valamint olyan megoldásokat alkalmazunk, melyek óvodánk feltételeihez igazodnak.

Mindez lehetővé teszi olyan személyiségjegyek alakulását is, mint a kötelességtudat, figyelem, önfegyelem, kitartás, rendszeresség, pontosság, melyek az iskolai munkában nélkülözhetetlenek.

A tudatos tervező munka, az optimális fejlesztőhatás eredményeként minden gyermek magasabb fejlődési fokot ér el, a korábbihoz képest. Fejlődik mozgásuk, szerveik, izomzatuk kitartó munkával javulnak testi hibáik. Erősödik pozitív viszonyuk társaikhoz, igénylik egymás jelenlétét, segítségét, dicséretét. Nő magabiztosságuk, fejlődik tehát:

- testi (erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság),
- értelmi (gyors gondolkodás, helyzetfelismerő képesség) képességük,
- jellemük (akarat, önuralom, bátorság).

Önképzésre javasolt könyvek:

Kunos Andrásné: Gimnasztika az óvodában

Kunos Andrásné: MSZTK

Becsy Bertalan Sarolta - Kunos Andrásné: Az óvodai testnevelés mozgásrendszere és feldolgozása

Programterv a megújuló óvoda testneveléshez - Szarvas

Ákoshegyiné Dr. Hild Gerda - Simonné Christian Anikó: Prevenció

Siklósi Vilmosné: Óvodás torna

Berczik Klára: Mozgásfejlesztő és tartásjavító gimnasztika

Tér- és helyzetérzékelést fejlesztő gyakorlatok

Dr. Krizsaneczné: Játékos gyermektorna

Tervezés

Feladatok a tervezéssel kapcsolatban:

- A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tendencia.
- A tervezés során szükséges külön is biztosítani a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában.
- A tevékenységek megtervezéséből kiindulva, a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni.
- A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal sokoldalúan, különböző nézőpontból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt, alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedés segítségével tervezzük.
- A heti ütemterv megírása egyben napi vázlatot is megadja az óvónő számára.
- Fontos, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődési üteméről,/egyéni fejlődési lap: hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni differenciált fejlesztés megtervezéséhez.

Az óvodapedagógus feladata a nevelés tervezésénél

- A gyermekek az óvodai „tanulás” cselekvések sorozatában való közreműködéssel érzékelt, tapasztalat, szemléletes élethelyzetekben, játék közben történjenek.
- A kisgyermekek saját képességeihez, egyéni adottságihoz képest fejlődjenek.
- A foglalkozásokat játékoság hassa át, mindig változatos, játékos módon építse fel ezeket.
- A nevelési játékok elérése érdekében saját csoportja foglalkozási anyagát a csoport egésze, de az egyes gyermekek fejlettségi szintjéhez, az adott helyi

sajátosságokhoz, lehetőségekhez alkalmazkodva tervezze, válassza meg a szervezési és munkaformákat.

- Az eszközök megválasztásánál lényeges, hogy azok a felhasználás során a tanulásban /játékok fajtái, különböző képek, tárgyak stb./ segítsék és serkentsék a gyermekek érdeklődését, aktivitását, gondolkodását a különböző feladatokban rejlő problémák felismerését, megoldását.
- A tevékenységek végzése során tapasztalják meg, hogy együttműködve segíthetik egymást. Tanulás közben munkálkodjanak együtt társaikkal.

Fejlesztés módszere

- Egyénre szabott, differenciált fejlesztés a csoport keretein belül.
- Az óvodapedagógusok maguk döntenek el, milyen szervezeti formát alkalmaznak, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánják elképzeléseiket megvalósítani.
- A fejlesztés, a foglalkozás formáját a gyermekek fejlettségi szintje határozza meg.
- A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.
- A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre, feltételezi, olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.
- A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.
- A nevelőmunka, elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

KAPCSOLATOK MÁS NEVELÉSI TÉNYEZŐKKEL

„ A gyermeknevelés veszélyes dolog, ha sikerül, rengeteg küzdelem és gond az ára, ha nem sikerül, Felülmúlhatatlan fájdalom.”

/ Pais István /

Együttműködés a családdal

Pedagógiai munkánk csak úgy lehet sikeres, ha a társadalom, szűkebben a család felől jövő hatások nem állnak ellentétben az általunk képviselt elvekkel. A szülő fontos szerepet tölt be az óvodai nevelés hatásrendszerében.

Az óvoda olyan gyermekintézmény, amelyben pedagógus és szülő együttműködésében, a nevelési eredményességben, speciális adottságokkal rendelkezik. A szülők meghatározó szerepe két szempontból fontos:

- A kisgyermek magával hozza, személyiségében hordozza a családnak szociokulturális tartalmát, emberi, érzelmi viszonyait, alapvető szokásrendszerét.
- Szülő közvetlen, napi kapcsolatban van az óvodában dolgozókkal, a párbeszéd folyamatos, a hatás, ellenhatás szinte napi szinten zajlik.

Ebből adódik, hogy a kapcsolat érzelmi töltése nagy, a konfliktusforrás lehetősége fokozott, de az eredményes együttműködés esélye is lehetséges. Ahhoz, hogy egymás nevelési hatásait felerősítsük, pozitív irányba tereljük, nagyfokú tapintatra van szükség. Jól működő együttműködésről csak akkor beszélhetünk, ha a szülők nevelési tapasztalatait tiszteletben tartjuk. Fontos, hogy a szülőt megnyerjük az „aktív” együttműködésre és a szakmai fejlesztés valóságos, belső tényezővé váljon. Ehhez kellő mennyiségű és minőségű információra, bő tájékoztatásra, ismeretre van szükség.

Célunk: A személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával erősíteni a partneri viszonyt.

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. A kettő összhangja, együttműködése a gyermekek harmonikus fejlődésének feltétele. Az intézmény nem vállalja át a család nevelési feladatainak megoldását, de hozzájárul a családi szocializáció esetleges kedvezőtlen hatásának enyhítésére.

A család nevelési hiányosságaira tapintatosan ráirányítjuk a szülők figyelmét, felajánljuk a szakmai - pedagógiai együttműködést a hiányosságok pótlására, a hibák elkerülésére és a lehetséges mértékig a családi nevelés okozta hátrányokra.

A gyermek fejlődéséről való rendszeres és korrekt tájékoztatással a szülőket hozzásegítjük a gyermek reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez, alapszükségleteinek kielégítéséhez.

Szükség szerint felhívjuk a szülők figyelmét saját jogaikra, szakszerű és kielégítő tájékoztatást adunk a szociális juttatások, az iskolaválasztás és más gondjaik megoldásának lehetőségéről.

A kapcsolattartás formái:

- Családlátogatások a gyermekcsoport összetételétől függően (szociokulturális, pszichoszociális háttér megismerése):
 - Bemutakozó családlátogatás a gyermek óvodába, csoportba való érkezése előtt: ismerkedés, a beszoktatással kapcsolatos kérdések megbeszélése, erre az alkalomra az óvónők, jellel ellátott ajándékot készítenek.
 - Az évközben felvett gyermekek látogatása folyamatosan történik: az óvodába lépést mindig megelőzi a családlátogatás.
 - A nagycsoportosok családlátogatása az óvodai szakvéleményezés előtt: a beiskolázással kapcsolatos egyéni kérdések, esetleges problémák megbeszélése.
 - Prevenációs családlátogatások szükség szerint.
- Szülői értekezletek
 - Összevont szülőértekezlet, évente egy alkalommal, tanév elején: tájékoztatás az óvoda pedagógiai programjáról, célkitűzéseiről, éves feladatairól, az óvoda működési rendjéről stb.
 - Csoportos szülőértekezlet: az össz - szülőértekezletet követően a közös szülőértekezleten hallottak csoport szintű lebontása, a csoportok éves feladatairól, csoportprogramokról stb.
- Nyílt napok
 - Egész év folyamán biztosítjuk a „nyílt nap” lehetőségét a szülőknek: előzetes egyeztetés alapján nem kötjük általunk meghatározott naphoz, héthez. (Ezt fontosnak tartjuk, mert így a szülő dönt arról, hogy ideje, elfoglaltsága függvényében, mikor él a felkínált lehetőséggel és így elkerüljük a bemutató

jelleget.) Ezek az alkalmak betekintést adnak a csoport tartalmi munkájának gyakorlati megvalósításába, és lehetőséget biztosítanak a gyermek különböző tevékenységeiben történő megfigyelésére. Az óvónő közvetlen mintát adhat a szülőnek a különböző szituációk és problémahelyzetek megoldására.

- Szülőkkel közösen szervezett programok:
 - Csoportos kirándulás: csoportos óvónők ütemezése alapján, szűkebb környezet megismerése, általában aktualitáshoz kapcsolódó (pl.: szüret, gyümölcsszedés stb.).
 - Csoportos ünnepek: Anyák napja, örömszerzés, pozitív érzelmi viszonyok erősítése.
 - Egyéb alkalmak: ünnepek előkészítése (pl.: mézeskalácsdíszt készítése), közös munkadélutánok.

Feladataink az elkövetkező időszakra:

A jelenlegi kapcsolattartás formáinak és tartalmának megtartása, szélesítése, mélyítése:

- „Fórum”- szerű szülők - nevelők találkozója: makró, vagy mikro - csoportos szervezéssel. Témáját a szülők igényei vagy az óvónők javaslata alapján közösen célszerű meghatározni.
- „Munka”- napok szervezése: játékkészítő (báb, ajándék) alkalmak szervezése.
- A szülők közössége által kezdeményezett rendezvények (pl.: bál) támogatása, segítése.

Együttműködés az illetékes regionális módszertani központtal, az iskolákkal

Óvodánk kapcsolatrendszerében fontos helye van a bölcsőde intézményének, hisz a bölcsődéből érkezett gyermekek nevelését velük együttműködve tudjuk jól végezni. Sokat segít munkánkban a bölcsőde kollektívájától kapott szakmai tanácsok, s azok a tapasztalatok, amelyekre mi építhetünk nevelési munkánkban. Az iskola folytatja azt a nevelést, fejlesztést, amit az óvoda elkezdett. Munkánk eredményességének, vagy eredménytelenségének egyik kontrollja. A gyermek zökkenőmentes iskolakezdése, beilleszkedésük segítése közös feladatunk, ezért szükséges, hogy minél jobban megismerkedjünk egymás tartalmi munkájával, követelmény és szokásrendszerével.

A kapcsolatrendszer kiépítése elsősorban az intézményvezetők feladata.

Intézményeink között az alábbi kapcsolattartási formák:

- Szakmai megbeszélés a módszertani központ szakértőivel,
- Tapasztalat szerzés a módszertani bölcsődében, ill. hospitálás a bölcsődében.
- közös szülőértekezlet: óvodában, elsős tanítónőkkal, igazgatókkal,
- csoportlátogatások: ismerkedés a jövőendő elsősökkel - nem bemutató foglalkozás,
- óvónők óralátogatása: a volt óvodások meglátogatása, nagycsoportosok iskolai látogatása: hol lesznek iskolás?

A kapcsolattartásban fontos a korrekt és diszkrét tájékoztatás: a gyermek fejlettségéről, családi, szociális háttéréről.

Óvakodni kell a gyermekek „beskatulyázásától”, hisz ebben a korban a gyermekek fejlettségében 5 - 6 hónap alatt ugrásszerű változás állhat be, akár pozitív, akár negatív irányban. Az által, hogy az egyéni képességek különbözőségére felhívjuk a figyelmet,

nemcsak a gyermeke beilleszkedését segítjük, hanem a tanítónő munkáját is könnyítjük, mert így hamarabb és hatékonyabban választhatja meg azt a módszert, amellyel eredményt érhet el.

Együttműködés a szakmai szolgáltató szervezetekkel

(Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Szakszolgálat, Családsegítő Szolgálat)

A szakmai szervezetekkel való kapcsolattartásunkat a naprakészség, a nyitottság, őszinteség jellemzi.

A Városi Nevelési Tanácsadó vezetőjével és pszichológusával minden tanév elején konzultatív, tájékoztató jellegű megbeszélést tartunk, melynek során kölcsönösen tájékoztatjuk egymást az elmúlt tanév tapasztalatairól, eredményéről, valamint az aktuális gondjainkról és feladatainkról. Lehetőségünk van arra, hogy a fejlesztést, segítséget igénylő gyermekekről, személyes tájékoztatást adjunk, ill. kapjunk:

- A fejlesztések időpontját közösen, egyeztetés alapján (a szülők bevonásával) határozzuk meg.
- A folyamatos fejlődésről, eredményről kölcsönösen tájékoztatjuk egymást.

A logopédiai fejlesztés heti 1 alkalommal a Nagyharsányi Óvodában történik. Biztosított az óvónők, és a beszédjavítást végző kolléganő napi kapcsolata, egymás munkájának segítése.

Siklóson gyermekjóléti központ, Beremenden gyermekjóléti szolgálat és családsegítő működik, melynek társulási formában tagja vagyunk.

A szülőknek tájékoztatást adunk a szolgálat működéséről, feladatáról, hatásköréről (szülőértekezlet formájában). Segítséget adunk azoknak a szülőknek, akik igénylik a Gyermekjóléti szolgálat segítségét a kapcsolatfelvétel módjában, aktuális gondjának megoldásában.

Együttműködés a fenntartóval

A fenntartóval való kapcsolattartás elsősorban a vezető feladata.

Az önkormányzat testülete a vezetőtől kap tájékoztatást, információt. Nem mindegy, hogy milyen minőségű és mennyiségű információhoz jut az óvodában folyó pedagógiai munkáról.

Fontos, hogy a pedagógiai munka eredményeiről, sikereiről, nehézségeiről tudomása legyen.

A fenntartótól jövő információk is a vezetőn keresztül jutnak el a dolgozókhoz. Az értesülések, döntések, határozatok és utasítások továbbvitele során kívánatos az a fajta vezetői magatartás, amely megelőzi a hangulatkeltést, negatív reagálást. Fontos a pontos és korrekt tájékoztatás.

Kapcsolattartás formái:

- Írásos beszámolók és jelentések: pedagógiai program, munkaterv.
- Személyes felszólalások, beszámolók, véleménynyilvánítás: testületi és bizottsági ülésen (kölségvetés),
- Egyéb alkalmak:
 - Közös rendezvények: Augusztus 20., Március 15., falu karácsonya
 - Óvoda ünnepei, melyre mi hívjuk meg a fenntartót: közvetlen betekintésre ad lehetőséget.

NAGYHARSÁNYI ÓVODA SZAVAI TAGÓVODÁJA PEDAGÓGIAI PROGRAM

1. Az óvodai élet megszervezése:

1.1. Személyi feltételek

A nevelőmunkát a törvényi előírásoknak megfelelően 2, főiskolai oklevéllel rendelkező óvodapedagógus látja el. Atagóvoda-vezető rendelkezik a szükséges óvodavezetői szakvizsgával, a másik óvodapedagógus fejlesztőpedagógusi szakvizsgával, aki egyúttal részt vesz a minősítési és tanfelügyeleti ellenőrzésekben szakértőként. A folyamatosan változó nevelési, fejlesztési, társadalmi igényekhez és a gyermek csoport összetételéhez igazodva veszünk részt szakmai továbbképzéseken.

A nevelőmunka a helyi nevelési program alapján valósul meg.

Munkánkat szakképzett dajka segíti. Óvodánk helyi adottságaiból adódóan átértékelődött a dajka szerepe. A takarítási, kiszolgáló tevékenységeken túl, minél több időt igyekszik a csoportban, a gyerekek között tölteni. Így a nap nagy részében két felnőtt van a csoportban, ezáltal hatékonyabbá válik a nevelőmunkánk. Arra törekszünk, hogy a nyitva tartás minél nagyobb részében óvodapedagógus foglalkozzon a gyerekekkel.

Fontos, hogy az alábbi személyiségjegyek birtokában lehessünk:

Gyermekszeretet, tolerancia, nyitottság, empátikus készség, kapcsolatkézség, érzékenység, érdeklődés a szűkebb és tágabb környezetünk iránt, kooperációs készség, tiszteletet adó magatartás, elfogadó magatartás, a különbségek tiszteletben tartása, a másság elfogadása, a gyermekek segítése, a támogató attitűd megjelenése a gyermekekkel való kapcsolattartásban.

Amennyiben migráns gyermek nevelésére kerül sor, támogatjuk, segítjük az integrációját???? Mindannyiunk számára alapkövetelmény a hiteles, következetes magatartás, minden körülmények között, hiszen a gyermeket nevelő felnőtt személyisége, viselkedése modellértékű.

Fontosnak tartjuk kiemelni az összehangolt munkát (dajkával, szülővel).

A gyermekek fejlesztésében segítségünkre van logopédus és szociális segítő munkatárs, akik hetente egy alkalommal látogatják óvodánkat és végzik tevékenységüket.

A szakmai fejlődés lehetőségét továbbképzéseken való részvétellel, hospitálásokkal, szakirodalom biztosításával valósítjuk meg.

1.2. Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek javítására, fejlesztésére folyamatosan keressük a pályázati lehetőségeket. Minden olyan programban részt veszünk, amely az óvoda tárgyi felszereltségét és a nevelés feltételeit javítja. Alkalmazotti közösségünk elkötelezett, minden fejlesztő tevékenységben támogatja az óvoda vezetőjét.

3.2.1. Az óvoda épülete

2019 szeptemberében átköltöztünk az óvodával a szomszédos épületszárnyba, ahol 2 csoportszoba, egy gyermek és egy felnőtt mosdó, egy sokkal tágasabb öltöző, egy iroda helyiség és egy előtér teszi komfortosabbá mindennapjainkat. Az épület eredetileg iskolának épült, két tanteremmel. Az átalakításban segítségünkre voltak szülők és a társönkormányzatok. Majd 2019 őszén a fenntartó gesztor önkormányzat a Magyar Falu Program pályázatát elnyerve, közel 30 millió forintból újíthatta fel az óvodát. A felújításnak köszönhetően korszerűbb,

esztétikusabb lett az épület és hatékonyabbá vált az energia felhasználás is. A pályázatból megvalósult: új fűtési rendszer kiépítése, villanyvezetékek és lámpatestek cseréje, napelem telepítése, új padló burkolatok, teljes belső festés, külső homlokszigetelés és színezés, fűdémzsigetelés, nyílászárók cseréje (külső és belső egyaránt), bútorok cseréje a csoportszobákban és az irodában, mozgásfejlesztő eszközök és udvari játékok vásárlása.

A felújításnak köszönhetően esztétikus, komfortos, biztonságos környezetben tudjuk nevelni a gyerekeket.

A csoportszoba berendezési tárgyai mobilak, esztétikusak, a gyermekek igényeinek maximális kielégítését szolgálják. Az elmúlt évek sikeres pályázatai segítségével a régebbieket folyamatosan újabakra cseréljük, javítva a komfortérzetet. Az óvodában dolgozó óvodapedagógusok kreativitása a csoportszobák berendezésében, dekorációiban is megmutatkozik. Több kis kuckó, galéria kialakításával elősegítjük a gyermekek közötti baráti kapcsolatok kialakulását, megszilárdulását.

Tornaszoba továbbra sem áll a rendelkezésünkre. A csoportszoba mobilitását használjuk ki a mozgásos tevékenységek megvalósításánál. Ezen felül szükség esetén igénybe vehetjük az óvodával egy épülettömbben található kultúrházat a nagyobb teret igénylő mozgásos tevékenységekhez. Az óvoda nyilvános ünnepélyei is itt kerülnek megszervezésre.

A játékokat és az egyéb eszközöket folyamatosan bővítjük, lehetőségeinkhez mérten. Új eszközök beszerzésénél a kötelező eszköz- és felszerelésjegyzéket, valamint a gyermeki igényeket vesszük figyelembe. Ehhez segítséget nyújtanak a különböző pályázati kiírások. A nevelőmunkát sok, saját készítésű fejlesztő játékkal is segítjük, amelyeket az adott tevékenységekhez alakítunk. A gyermekek így azt is megtanulják, hogy nemcsak az jelenthet értéket, amelyet drága pénzen vásároltunk, hanem az is, amit saját magunk készítünk (akár a gyermekekkel együtt is). A közös tevékenység, az értékteremtés pozitívan hat a gyermeki személyiség fejlődésére.

3.2.2. Az udvar

Az udvar a gyermek szabadban végzett tevékenységeinek a helyszíne. A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, minél több időt igyekszünk a szabadban tölteni.

Napos és árnyékos, térköves, füves terület egyaránt megtalálható itt. Az árnyékolásról fák és napvitorlák gondoskodnak. A térköves terület alkalmas rendezvények, ünnepségek lebonyolítására, valamint nedves, esős időszakban itt tudunk levegőzni. Az udvaron található játékeszközök megfelelnek az uniós és a magyar szabványnak egyaránt. Telepítésük több fázisban, szülői, lakossági, fenntartói összefogásból és pályázati forrásokból történt. Mind az udvar nagysága, mind pedig a berendezése megfelel a gyermekek életkori sajátosságainak, a csoport adottságainak, megfelelő teret biztosítanak a fejlesztéshez, neveléshez. Az udvaron kialakított madárbarát tanösvény szintén sok lehetőséget teremt a gyermeki tapasztalatok bővítésére, az állat- és növényvilág, a természet védelmére nevelésben.

1.3. A szokásrendszer kialakítása

1.3.1. Heti rend

A heti rend kialakításánál a pedagógiai szabadságot, a gyermekek életkori sajátosságait vettük figyelembe.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a megfelelő napi- és heti rend biztosítja a feltételeket, olyan tevékenységek tervezésével és szervezésével, amelyek párhuzamosan és differenciáltan végezhetőek, az egyéni szükségleteknek megfelelően. Az így kialakult rendszer (a rendszerességével és az ismétlődésekkel) érzelmi biztonságot nyújt a gyermek számára. A heti rendben fontos szerepe van a folyamatosságnak és a rugalmasságnak. Az egyes tevékenységek szervezésénél a csoport igényeit, az egyéni és a helyi sajátosságokat vesszük figyelembe.

A heti rend keretein belül nem napokhoz kötődnek az egyes tevékenységi formák, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva valósulnak meg, feldolgozva a szerzett tapasztalatokat, élményeket, ismereteket. A megvalósításnál fontos szempont a cselekedtetés, a megtapasztalás/megtapasztaltatás élménye, kiemelt szerepe van a játékos formában történő ismeretszerzésnek. A nevelési / tevékenységi területek nap, mint nap komplexen jelennek meg. Egyetlen kötött eleme van a heti rendnek, a mozgás, a mindennapi testnevelés, amelyet pénteki napokon tartunk.

TEVÉKENYSÉGEK IDEJE	KÖTÖTT TEVÉKENYSÉG	KÖTETLEN TEVÉKENYSÉG
HÉTFŐ	Mindennapos mozgás	Játék, verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése; munka jellegű tevékenységek, tevékenységekben megvalósuló tanulás. Nincs meghatározott napja a gyermekek érdeklődése és az óvodapedagógus pedagógiai szabadsága alapján tagolódik napi tevékenységekké.
KEDD	Mindennapos mozgás	
SZERDA	Mindennapos mozgás	
CSÜTÖRTÖK	Mindennapos mozgás	
PÉNTEK	Mozgás	

1.3.2. Napirend

A napi életritmus, a rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. Így az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltételei, ezért a helyes napirend kialakítását a gondozás központi feladatának tekintjük. Ennek érdekében szoros együttműködésben dolgozunk a dajkával.

A gyermek alaptevékenysége ebben az életkorban a játék és a mozgás, amely szabad kibontakoztatásához az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk. A napirend alapja a folyamatosság és a rendszeresség. Testünk ritmusszerűen működik, reagál a természet, az időjárás változásaira, alkalmazkodik azokhoz (évszakok, napszakok). Így biztosítjuk a gyermekek számára a természethez való alkalmazkodás lehetőségét a tevékenységek szervezésével. Évszaktól, időjárástól függően választjuk meg a tevékenységek helyszíneit, a megvalósítás módját (minél több időt töltve a szabadban).

A napirend kialakításánál a következő alapelv, hogy minimálisra csökkentjük a várakozási időt az egyes tevékenységek között.

A kisgyermek kiegészültségéhez elengedhetetlen a pihenés, mind az aktív, mind a passzív formája. A gyermekek egyéni és életkori sajátosságainak megfelelően biztosítjuk a lehetőséget és az optimális körülményeket (nyugalom, az intimitás biztosítása, szeretetteljes légkör) a pihenéshez. A pihenés hiánya kiegyensúlyozatlansághoz, betegségek kialakulásához vezethet, veszélyeztetve ezzel a gyermek fejlődését. Fokozottan ügyelünk arra, hogy csak abban az esetben vagyunk képesek elaludni, ha teljes biztonságban érezzük magunkat. Ezt különösen a beszoktatás időszakában nagyon fontos szem előtt tartani, nem szabad erőltetni a gyermekeket az alvásra, de segíteni kell őket abban, hogy kialakuljon a biztonságérzetük, így segítve hozzá őket a nyugodt alváshoz, pihenéshez.

Az ideális az lenne, ha a gyermekek otthoni és óvodai napirendje összhangban lenne. Amennyiben szükséges, a szülőkkel egyeztetünk a helyes napirend kialakításáról, illetve gyakorlati tanácsokkal látjuk el őket, egyenrangú partnerként kezelve, esetenként a védőnőt is bevonva.

TEVÉKENYSÉG IDEJE	TEVÉKENYSÉG MEGNEVEZÉSE
6,30-8,00	A gyermekek fogadása, játék.
8,00-11,30	Játék, a később érkezők fogadása, közben folyamatos reggeliztetés, gondozási feladatok. Egyéni és csoportos tevékenységek, munka jellegű tevékenységek, mozgásos tevékenységek, udvari játékok, kirándulások, gondozási feladatok.
11,30-12,15	Ebéd
12,15-16,00	Készülődés a délutáni csendes pihenőhöz, gondozási tevékenységek, pihenés, folyamatos uzsonna, egyéni fejlesztések, játék, mozgásos tevékenységek, haza indulás.

2. Hagyományápolás

„Szükség van bizonyos szertartásokra is. Attól lesz egyik nap más, mint a másik.”
(Antoine de Saint Exupéry)

Az óvodai élet szerves részét képezik a különböző ünnepek, óvodai rendezvények. Ezek között vannak óvodán belüli, zárt ünnepek, illetőleg a szülők és az érdeklődők számára nyitott ünnepek, rendezvények.

A természet változásait követő ünnepkörök mindig meghatározott mondanivalóval jelennek meg. Minden ilyen alkalmat hosszabb előkészület előz meg, amikor a gyermekek kíváncsiságára építve változatos tevékenységeket biztosítunk. Ez a tevékeny készülődés, tervezgetés teszi az ünnepeket, jeles napokat izgalmassá, örömtelivé és felszabadulttá, amit együtt élünk át:

- az óvodai élet tevékenységeibe szervesen épüljön be a néphagyományok ápolása, a jeles napok, ünnepi szokások megismertetése a népszokások hagyományörző felelevenítésével.
- a gyermekek érezzék át a hétköznapiak, és ünnepnapok váltakozását, éljék át a hagyományos ünneplést az ünnepekhez tartozó köszöntők, dramatikus népszokások, néptánc, népzene megismerése által.
- az óvodás gyermekek ismerjék meg hagyományainkat, azokról hiteles mintát kapjanak,

Zárt ünnepek:

A gyermekek születés- és névnapja.

Nyílt ünnepek:

- **Szüreti felvonulás**
 - A kisebbek megismernek néhány őszi gyümölcsöt (alma, szőlő, dió) és bekapcsolódnak a szőlő szemezésébe, a mustkészítésbe. A nagyobbak szüreten vesznek részt, ahol bekapcsolódnak a préselésbe. Megismernek verseket, mondókákat, dalokat a szőlőről (őszi gyümölcsökről) és a szüretéről. Részt veszünk az önkormányzat által szervezett szüreti felvonuláson.
 - .
- **Október 23.**
 - A gyerekekkel elmegyünk a templom előtti emlékműhöz, koszorút és zászlókat viszünk megemlékezésképpen. A nemzeti ünnepről egyszerűen, életkorukhoz igazodva beszélünk.
- **Advent (Miklós nap, karácsonyi készülődés)**

- A gyermekek megismerkednek az adventi ünnepkörrel, szokásokkal, hagyományokkal. Közös készülődünk az ünnepre, az egész hónap az ünnepre hangolódásról, a várakozásról szól, amelybe bekapcsolódhatnak a szülők is, családi kézműves nap alkalmával.
- **Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)**
 - Óvodánkban évek óta hagyománnyá vált, hogy a szülőkkel együtt farsangolunk. A kisebbek egyszerű technikával díszítenek farsangi álarcokat, szemüvegeket, sapkákat. Ha kedvük van, jelmezbe öltöznek, utánozzák az óvónők táncos mozdulatait. A nagyobbak segítenek feldíszíteni a csoportszobát. Álarcokat, szemüvegeket, sapkákat különböző technikákkal készítenek és díszítenek. Majd a szülőkkel közös farsangi mulatságon veszünk részt.
- **Március 15.**
 - Ezen a héten „katonásdit” játszunk a gyerekekkel. A nemzeti identitást, az összetartozást erősítjük a gyermekekben. Ráhangolódunk az ünnepre, majd ellátogatunk az emlékműhöz és ugyanúgy, mint októberben koszorút és zászlókat tűzünk le.
- **Húsvéti készülődés, locsolkodás, tojásfestés.**
 - A fiúk locsolóverset tanulnak, meglocsolják a lányokat és az óvónőket, illetve a helyi nyugdíjas klubban az idős néniket is. Van nyuszi simogatás, nyuszi keresés, tojásfestés, húsvéti kézműves nap a szülőkkel együtt.
- **Anyák napja.**
 - Dallal, verssel, a gyermekek által készített ajándékkal köszöntjük bensőséges ünnep keretében az édesanyákat, nagymamákat.
- **Májusfaállítás és májusfadöntés.**
 - A nagycsoportos fiúk májusfát hoznak a lányoknak az óvoda udvarára, a kicsikkel együtt feldíszítik, majd felállítják. A lányok megcsodálják a szép májusfát, majd körbejárva tavaszi dalokat énekelnek. Május végén a fiúk kidöntik a májusfát, a lányok megvendégelik őket, mindenféle finomsággal, amit előző nap a dajkával és az óvónőkkal készítettek.
- **Gyermeknap.**
 - Községi szinten rendezett, tartalmas, színes, vidám összejövétel, amelyben az óvoda aktív részt vállal.
- **Évzáró-ballagás.**
 - Az év során tanult dalok, játékok, versek bemutatása, évszakonként felfűzve a szülőknek és a vendégeknek. A nagycsoportosok búcsúztatása.
- **Kirándulás.**
 - A gyermekekkel az év folyamán többször megyünk hosszabb-rövidebb kirándulásokra. Elsétálunk a környékbeli szőlőkhöz, a kicsit távolabbi helyekre lovas kocsival megyünk. Felfedezzük környezetünket. Távolabbi kirándulásokhoz a szülők segítségét és részvételét is kérjük.

○

Fontos, hogy a gyermekeknek cselekvő, tevékeny részvétellel minél több alkalmuk legyen nemzeti értékeink és a néphagyományaink élményszerű megismerésére.

A néphagyományok átörökítése projektnapok, témahetek keretében történik. Az egyes programelemeket változatos tevékenységekkel, dramatikus játékok formájában valósítjuk meg. Az óvoda nemcsak nevelő-óvó, szociális, személyiségfejlesztő funkciót tölt be, hanem a kistéleplési sajátosságokból adódóan egyszerre kulturális, összetartó, megtartó funkciója is van. Így természetes, hogy az ünnepeink nagy része nyíltan kerül megrendezésre, biztosítva bárki számára a részvétel lehetőségét. Segíti a szülők és óvoda közötti kapcsolat

megszilárdulását. Egyfajta kulturális közvetítő a lakosság irányában, összekötő kapocs a generációk között.

A szülőket bevonjuk a programjaink szervezésébe, lebonyolításába. Rendezvényeink során építünk a szülők, nagyszülők háttértudására, felajánlásaira pl. kiállítások során régi használati eszközök begyűjtése, kiállítás-rendezés, régi népi játékok leírása, betanítása, receptek begyűjtése, ételek elkészítése, szülők aktív segítsége a megvalósításban.

3. Óvodánk kapcsolatrendszere

3.1. A család

Pedagógiai munkánk csak úgy lehet eredményes, ha a család felől jövő hatások nem állnak ellentétben az általunk képviselt elvekkel, értékekkel. Hiszen az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Így a legszorosabb kapcsolatot a családdal kell ápolnunk. Erre változatos formákban nyújtunk lehetőséget.

A szülővel egyénileg:

- beíratás
- családlátogatás
- fogadóóra, az óvoda által előre meghatározott napon
- előzetes egyeztetés után, bármely napon
- telefonon keresztül
- levélben
- nyitott óvoda

A szülőkkel, mint közösséggel:

- szülői értekezlet
- megbeszélés a szülői munkaközösséggel
- nyílt nap
- óvodai zárt csoporton
- munka délelőttök/délutánok a szülőkkel
- szorosabb együttműködés a családokkal, programok közös szervezése
- konfliktusok feszültségmentes megoldása
- közös programok szervezése (pl. kirándulás)

A fenti kapcsolattartási formák lehetőséget biztosítanak mind a szülőknek, mind pedig nekünk, nevelőknek, hogy tájékoztassuk egymást a gyermekekkel, azok fejlődésével kapcsolatos információkról, a felmerülő problémákról, a megoldási lehetőségekről. A szülők számára kiemelt fontosságú, hogy minden óvodai programról, a szervezés módjáról, időpontjáról időben és pontosan tájékozódni tudjanak. A közös programok, ünnepek jó alkalmat adnak egymás kölcsönös megismerésére, a kapcsolatok elmélyítésére. Előnyös, ha mindkét fél ismeri, elfogadja a másik nevelési elveit, ha azokat közelíteni tudjuk egymáshoz. A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés, csak a kölcsönös bizalom alapján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermeküket. Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatók legyünk.

Célunk: a személyiségi és szülői jogok tiszteletben tartásával erősíteni a partneri viszonyt.

Szervezési feladatok:

- A szülők tájékoztatása a kapcsolattartás lehetőségeiről az első szülői értekezleten.
- Kezdeményező magatartás.
- A munka délelőttök/délutánok megszervezése (hely, eszközök biztosítása, gyermekek részt vesznek-e), szülői közösségek kialakítása.
- Rugalmas, a gyermek és a szülő igényeihez alkalmazkodó befogadás, beszoktatás.
- Nyitott óvoda: folyamatos lehetőség a csoportban folyó munka megtekintésére, megismerésére
- Szülők bevonása különböző óvodai tevékenységek segítésére / gyűjtő munka, kirándulások, kísérések / ünnepeken való aktív részvétel biztosítása.
- Szülői értekezleteken az óvodai program részletes ismertetése, folyamatos tájékoztatás.
- Visszatérő jelleggel az újonnan érkező gyermekek szüleinek az óvodai élet tevékenységeinek bemutatása.
- Szülők számára az óvodai élet pillanatképeinek bemutatása.
- Családlátogatás lehetősége, ahol az óvónők személyesen tájékoztathatják a szülőket gyermekeikről szerzett tapasztalatokról.
- Nyílt napok, közös programok / előadások, kulturális rendezvények / szervezése.
- Nagyszülők bevonásával hagyományápolás.
- Az óvodai neveléssel kapcsolatos elvárások feltérképezése.
- Folyamatos tájékoztatás a csoporton keresztül, hatékony, azonnali információ áramlás.
- Reális tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, alkalom biztosítása az esetleges problémák megbeszélésére óvodán belül, mellyel hozzásegítjük a szülőket gyermekük reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez, alapszükségleteinek kielégítéséhez.

3.2. Az iskola

Az óvoda kapcsolatrendszerében nagyon fontos helyet foglal el az iskola. Ez természetes, hiszen az óvoda feladata alkalmassá tenni a gyermekeket az iskolai életre. Az iskolába lépés nagy minőségi változást hoz mind a gyermek, mind a családok életében. Az óvoda és az iskola együttes feladata megkönnyíteni ezt a változást. Ennek érdekében szoros együttműködésre van szükség a két intézmény között. Fontos, hogy össze tudjuk hangolni az elvárásokat, ésszerűen, következetesen építsünk egymás munkájára.

A hatékony együttműködés érdekében meg kell ismernünk egymás munkáját. Ennek különböző lehetőségei vannak.

- Nyílt nap az iskolában (gyerekek, szülők, pedagógusok részére egyaránt).
- Az elsős tanító néni látogatása az óvodában.

Az óvoda nyomon követi a gyermek fejlődését az iskolába lépés után is. Folyamatosan konzultálunk az elsős tanítókkal. A konzultációk alkalmával kapott információk értékesek a további nevelő munkánkban. Ezek az ismeretek és az óralátogatásokon tapasztaltak segítenek bennünket a szakmai fejlődésünkben. Az alsó tagozatos nevelőkkel tartott megbeszélések alkalmával olyan pedagógiai, pszichológiai, módszertani témákat beszélünk meg, amelyek segíthetik az óvoda-iskola átmenet, zökkenő-mentesebb megvalósítását (pl.: magatartás- és személyiségzavarok, nehezen kezelhető gyermek problematikája).

Szervezési feladatok:

A nyílt napok, látogatások megszervezése (felkészülés, értesítések, eszközök).

3.3. Székhelyintézmény

A székhelyóvodával elsősorban a tagóvoda-vezető van folyamatosan kapcsolatban. Az intézményvezetővel összehangolják a két óvoda működését, megtervezik és megszervezik a közös kapcsolódási pontokat, a kapcsolattartás lehetőségeit.

Cél egy olyan együttműködés kialakítása, amely mindkét óvoda számára fejlődési lehetőséget kínál.

Kapcsolattartás lehetőségei:

- közös programok, egymás rendezvényeire látogatás gyerekekkel együtt is,
- szakmai napok: hospitálások, belső továbbképzések,
- csapatépítés: az alkalmazottak számára szervezett közös program, melyen jobban megismerhetjük egymást,
- közös projektek, pályázatok: a közös szakmai munka megalapozása, a helyi sajátosságok figyelembevételével

Szervezési feladatok:

- a közös programok kijelölése, megszervezése,
- a hospitálások tematikájának kidolgozása,
- az eseti belső továbbképzések témájának meghatározása,
- csapatépítő nap szervezése, figyelembe véve az alkalmazottak igényeit,
- olyan pályázati lehetőségek keresése, melyre közösen pályázhatunk

3.4. Fenntartó

A fenntartó társulás képviselőjével az intézmény vezetője tartja a kapcsolatot. A kapcsolattartás minősége az ő felelőssége. Fontos, hogy milyen információkat kap a társulás és a társulási tagok az óvodában folyó pedagógiai munkáról: az eredményeiről, sikereiről, nehézségeiről. Fontos a pontos és korrekt tájékoztatás. Az önkormányzattól jövő értesülések, döntések, határozatok, információk a vezetőn keresztül jutnak el a dolgozókhoz.

3.5. Társult települések önkormányzatai

Azokkal az önkormányzatokkal, akiknek a gyermekei óvodánkba járnak, mi is kapcsolatban állunk. A kapcsolattartás itt is a tagóvoda-vezető feladata és felelőssége, csakúgy, mint a székhelyintézmény és a fenntartó társulás vonatkozásában. A jó kapcsolat kialakítása és fenntartása érdekében folyamatos az információk áramlása a tagóvoda és az önkormányzatok között. Egymás munkáját a lehetőségekhez mérten segítjük és támogatjuk.

Kapcsolattartás lehetőségei:

- Az óvoda helyzetének korrekt ismertetése, az óvoda érdekeinek képviselete.
- Az óvoda rendezvényeire, ünnepeire a fenntartó önkormányzatok képviselőinek meghívása.
- Közös rendezvények az önkormányzatokkal.
- Az óvoda rendezvényeinek segítése a szervezésben, esetenként anyagi támogatás.

3.6. Szakszolgálatok

3.6.1. Szociális segítő:

Óvodánkat heti rendszerességgel látogatja a szociális segítő, aki a Siklósi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ munkatársa.

Feladata:

- a gyermeknek, a családjának és az intézmény pedagógusainak nyújt támogatást oly módon, hogy
- segíti a gyermeket a kompetenciái fejlesztésében,
- segíti a gyermek fejlődését akadályozó tényezők feltárását és megoldását,
- segíti a gyermek családját és a pedagógust is a gyermek szükségleteinek felismerésében és figyelembevételében, elsődlegesen a gyermek veszélyeztetettségének megelőzésében, a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében,
- a szociális segítő igény esetén lehetőségéhez mérten részt vesz a tantestületi-, és szülői értekezleteken.
- támogatja az adott köznevelési intézményben a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetését, illetve a köznevelési intézményben felmerülő életvezetési, szociális, szocializációs problémák megoldásához nyújt segítséget a gyermekeknek, családjainak, igény szerint pedagógusoknak, valamint a nevelő-oktató munkát segítő szakembereknek egyaránt.

3.6.2. Logopédiai ellátás

Óvodánkban a logopédiai ellátást a Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siklói Tagintézménye biztosítja oly módon, hogy a logopédus helyben elvégzi a nagycsoportosok szűrését, majd a gyermek egyéni fejlesztését heti egy alkalommal az óvodában végzi.

Szervezési feladatok:

- A szakszolgálat számára a gyermekek adatainak átadása a szűrés megszervezéséhez.
- A szűrés és a fejlesztés feltételeinek biztosítása.
- A szülők tájékoztatása.

3.6.3. Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siklói Tagintézménye

A gyermekek fejlődésében észlelt problémák és rendelleneségek esetén a szakszolgálattal felvesszük a kapcsolatot. Fontos, hogy a problémát mielőbb felismerjük és szakember segítségével, azzal együttműködésben fejlesszük a gyermeket. A szülőt támogatni, bátorítani kell, hogy a helyzet elviselhetőbb és kezelhetőbb legyen számára. Amennyiben lehetőségünk van rá (a gyermek sérülésének mértékétől és a sérülés jellegéből adódóan), kezdeményezni kell a gyermek integrációját.

Szervezési feladatok:

- A gyermekek megfigyelése, mérése, a szülő tájékoztatása.
- A vizsgálatkérő lapok elkészítése, továbbítása, a szülői hozzájárulások beszerzése.
- A szülő támogatása a fejlesztésben, a megfelelő intézmény kiválasztásában.

3.6.4. Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg. Az őt érintő döntésekben a gyermek mindenek felett álló érdekét kell elsősorban figyelembe venni. A törvény a családban nevelkedést tekinti kiindulópontnak, preventív gyermekvédelmet szorgalmaz. A szolgálat munkatársaival eseti együttműködésben állunk.

Szervezési feladatok:

- A felmerülő problémák jelentése a szolgálat munkatársának.
- Ha szükséges, esetkonferencia szervezése.

3.7. Egészségügyi intézmények

3.7.1. Védőnő

A gyermekek egészséges, harmonikus fejlődéséhez biztosítani kell a szomatikus fejlődés feltételeit. Úgymint a megfelelő környezet, a helyes táplálkozás, a pihenés, a mozgás, a higiénés szokások kialakítása. A testi fejlődés nyomon követésében, a prevencióban és amennyiben szükséges, a korrekcióban fontos szakmai segítőnk a védőnő.

A hatékony munka érdekében a védőnő munkatervet készít az óvodában végzendő éves feladatairól. Rendszeresen látogatja az óvodát, amely alkalmakkor tisztasági szűréseket végez. Probléma észlelésekor megteszi a szükséges intézkedéseket, a családot meglátogatja, tanácsokkal látja el, az óvodában ismételt szűrést végez. Egyéb, a fejlődéssel összefüggő felmerülő probléma esetén értesítjük a védőnőt, aki megteszi a szükséges intézkedéseket (tanácsadás, szakorvoshoz irányítás). Aktívan részt vesz az óvoda egészségmegőrzéssel kapcsolatos rendezvényein (egészségnap).

3.7.2. Óvodaorvos, fogorvos

Az óvodába járó gyermekeket az óvodaorvos (Dr. Szabó György) szükség szerint vizsgálja meg (járvány, illetve fertőző betegségek esetén). Az óvodaorvos által végzett szűrő- és egyéb vizsgálatokról a 26 / 1997. (IX. 3.) rendelet rendelkezik.

Fogorvosi szűrővizsgálat minden évben egyszer történik az óvodában, amelynek időpontjáról és eredményéről a szülőket tájékoztatjuk. Az óvodában végzett preventív fogászati szűrések módjáról a 26 / 1997. (IX. 3.) Nm rendelet, 4. számú melléklete rendelkezik. A körzet fogorvosa dr. Pazsitka Zsuzsanna.

Szervezési feladatok:

- A gyermekek felkészítése a szűrésekre, megnyugtató, aktív részvétel a szűrésen.
- A szülők értesítése a szűrés időpontjáról és eredményéről.

4. Óvodánk helyi sajátosságai

4.1. Esélyteremtés

Óvodánk részt vett az Oktatási Hivatal EFOP – 3.1.3 – 16 – 2016 – 00001 „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása” (röviden Esélyteremtő Óvoda programban) című projektben. A csatlakozást a programhoz az indokolta, hogy elég magas óvodánkban a HH és HHH helyzetű gyermekek száma. Ami viszont még indokoltabbá tette a csatlakozásunkat az, hogy sok olyan gyermekünk is van, aki bár nem HH helyzetű, de a családi viszonyok miatt szüksége van a felzárkóztatásra. A program kiindulási alapja a korábbi IPR volt.

Az óvodai esélyteremtés *célja*, hogy megteremtse az esélyegyenlőséget a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára, egy pedagógiai keretrendszer alkalmazásával. Ez a keretrendszer nem egy külön programot jelent, csupán egy hatékonyabb, tudatosabb, mérhető eredményeket produkáló tevékenységet, amely szervesen illeszkedik a helyi nevelési programba.

Az esélyteremtő program jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, illetőleg együttműködő kapcsolat kialakítása olyan szolgálatokkal, amelyek a szülőket támogatják, erőforrásokat biztosítanak számukra, szolgáltatásokat biztosítanak a gyermekeknek.

A gyermekek születéstől az iskolába kerülésig fejlődnek a legintenzívebben. Ebben a korban alakulnak ki a gyermek alapvető készségei, ez a kor meghatározó az idegrendszer, a tanulás az adaptációs készségek alakulásában. Azok a gyermekek, akik szegényebb családokban, ingerszegény környezetben nőnek fel, már 5 éves korukra jelentősen elmaradnak társaiktól, ha nem részesülnek megfelelő fejlesztésben. Az elmaradás oka, hogy a szülők korlátozott erőforrásaik, megélhetési nehézségeik, az otthoni környezet hiányosságai miatt nem tudják megfelelően ösztönözni gyermeküket ebben az intenzív fejlődési időszakban. Ennek ellensúlyozásaként kell mielőbb óvodába kerülniük. Tapasztalatok szerint ezek a hátrányok sikeresen kompenzálhatók, megfelelő óvodai neveléssel. A szülők partnerként való bevonásának kiemelt jelentősége van, fontos látniuk és érezniük a segítő, támogató szándékot.

Az esélyteremtő program célja:

- Valamennyi HH és HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol tudatos nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.
- Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek minél nagyobb számban, integrált környezetben kezdjék meg tanulmányaikat.
- A HHH gyermekek körében a hiányzások minimalizálása.
- Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése a családdal, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal, a szakmai és szakszolgálatokkal, az általános iskolával, a helyi és a kisebbségi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel. A kapcsolatépítés elősegíti a gyermekek sokoldalú fejlesztését és a sikeres szociális támogatást.

Az esélyteremtő program hatóköre:

- Az óvodába járó HH és HHH gyermekek teljes köre, akiknek létszámát naprakészen kell nyilvántartani, nyomon követni az esetleges változásokat.

Az esélyteremtő program jellemzői:

- Gyermekközpontú és családoorientált szemlélet, szoros együttműködés kialakítása a családdal.
- Olyan komplex megközelítése a fejlesztésnek, nevelésnek, amely a gyermek fejlődésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja.

4.1.1. Esélyteremtő program az egészséges életmód kialakítása terén:

A HH és HHH gyermekek nem csak mentálisan és szociálisan maradnak el társaiktól, de gyakran a szomatikus fejlődés terén is. A nem megfelelő életritmus és szokások nem biztosítják kellőképpen az egészséges fejlődés feltételeit. Ki kell alakítanunk ezeknél a gyermekeknél is a helyes életritmust, egy rendszeres napirend megteremtésével. A folyamatosság, rendszeresség, a megfelelően megválasztott tevékenységek, a pihenés biztosítása állandóságot, stabilitást hoz a gyermek életébe, amely elősegíti az egészséges testi és lelki fejlődést egyaránt.

Megfelelő szokásokat törekszünk kialakítani a gyermekeknél: a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, az edzés és a pihenés terén. A szülőt igyekszünk bevonni a helyes napi rend kialakításába, s lehetőleg közelítsen egymáshoz az óvodai és az otthoni napirend. A szokások alakításánál is fontos, hogy tisztában legyünk vele, mit hozott a gyermek otthonról. Segítjük abban, hogy a hiányos táplálkozási és egyéb szokásai miatt ne közösítse ki a többi gyermek (pl.: nem megfelelően használja az evőeszközöket, nem ismeri a mosdó, WC

használatát, stb.) A tiszta, rendezett öltözetet mindig megdicsérjük (felhívva a figyelmet arra, hogy nem csak a divatos, új ruha lehet szép). Megismertetjük a gyermekeket az együttes mozgásos tevékenységek szabályaira (figyeljük egymásra, segítsük egymást).

Szervezési feladatok:

- Partneri viszony kialakítása a szülői házzal, az egészség megőrzése érdekében.
- Tanácsadás a szülőknek a helyes életritmus, helyes napirend kialakításával kapcsolatosan.
- A család és az egészségügyi intézmények – elsősorban a védőnő - bevonása az egészséges életmódra nevelésbe (közös programok alkalmával).
- A gyermekekkel megismertetjük az evőeszközök, a mosdó, a WC helyes használatát.
- Megfelelő étkezési és higiénés szokásokat alakítunk ki.
- A kisgyermekkorban megfelelő egészségtudatos szokásrendszer kialakítása.

4.1.2. Esélyteremtő program az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés terén:

Óvodába lépéskor felmérünk minden gyermeket, amelynek eredményei alapján készülnek el az egyéni fejlesztési tervek. Így tudjuk biztosítani, hogy minden gyermeket önmagához képest, differenciáltan fejleszthessünk. A differenciált fejlesztés a HHH gyermekek körében még fontosabb, hiszen ők már lemaradással érkeznek az óvodába a társaikhoz viszonyítva.

Feladatunk, hogy ezt a retardációs folyamatot megállítsuk, és folyamatos fejlesztéssel biztosítsuk számukra az esélyegyenlőséget.

Nagy figyelmet fordítunk az anyanyelvi fejlesztésre, mert megfelelő minőségű kommunikáció nélkül nem biztosítható a gyermekek fejlesztése. Ennek érdekében tudatosan felépített fejlesztési tervek alapján végezzük az anyanyelvi nevelést, amely beépül minden más, az értelmi fejlesztést szolgáló területbe, az óvodai élet egész folyamatába. Kiemelt jelentőségű a HHH gyermekek szókincs bővítése, a kifejezőkészség, a beszédértés és beszédészlelés fejlesztése (az otthoni ingerszegény környezet ezt nem tudja megfelelően biztosítani). A beszéd fejlődésével egyben fejlesztjük gondolkodásukat is.

Meg kell ismertetnünk őket olyan jelenségekkel, amelyekkel még nem kerültek kapcsolatba, amelyek ismeretlenek számukra. Folyamatosan kell bővíteni ismereteik körét, mind a természeti, mind a társadalmi környezetünkből egyaránt. Az ismereteket rendszerezzük.

A megvalósításban a játék mellett, kiemelt szerepe van a mintaadó magatartásnak, hiszen ez az otthoni környezetben gyakran hiányzik, illetve nem megfelelő. Mivel a gyermeket az érzelmei irányítják, fontos, hogy élményekhez juttathassuk a játékokban, a fejlesztés megvalósításában. A megfelelő színvonalú és minőségű fejlesztés érdekében egyaránt fejlesztenünk kell az óvoda tárgyi és humán erőforrásait is.

Szervezési feladatok:

- Komplex állapot felmérés, dokumentálás a személyiségi lapon.
- Az egyéni fejlesztési tervek elkészítése, a felmérésre alapozva.
- Az anyanyelvi fejlesztés elősegítése, ha szükséges logopédus bevonásával.
- Az értelmi képességek és készségek fejlesztése.
- Felzárkóztatás a többi gyermekhez, az iskolába lépés idejére.
- A szülő folyamatos tájékoztatása a gyermek fejlődéséről.
- Amennyiben szükséges, fejlesztő szakember bevonása a nevelésbe.
- Az egyéni fejlődések folyamatos nyomon követése, ha szükséges, az egyéni fejlesztési tervek módosítása.

- A csoportnapló folyamatos vezetése, a tevékenységek dokumentálása.
- A DIFER mérés dokumentációja.

4.1.3. Esélyteremtő program az érzelmi nevelés, szocializáció fejlesztése terén:

A HHH gyermekek érzelmi nevelése, szocializációjának alakítása, a beszoktatásnál kezdetét veszi. Mivel ezek a gyermekek érzelmileg is instabilak lehetnek, egyéni beszoktatás tervet készítettünk. A terv alapját képezik a családlátogatáson tapasztaltak, a szülő által szolgáltatott információk és a védőnő tájékoztatása a gyermek fejlődéséről.

Az egyénre szabott beszoktatás célja, hogy a gyermekben mielőbb kialakuljon a biztonság érzete, a bizalom az óvoda, a gyerekek, az ott dolgozó felnőttek iránt. Szívesen jöjjön óvodába, vegyen részt a tevékenységekben, próbáljon kapcsolatot létesíteni a társaival, a felnőttekkel. Az óvoda is fogadja be a gyermeket (mind a felnőttek, mind a gyerekek), ne kerüljön, illetve maradjon egyetlen gyermek sem peremhelyzetbe. A gyermeket bátorítással, dicsérettel ösztönözzük, amely nem csak a személyiségfejlődésre hat pozitívan, de segít megtalálni a gyermeknek a helyét a csoportban, azáltal, hogy elismerjük cselekedeteit.

A játék, a mese kiemelt területe az érzelmi nevelésnek, hiszen oldja a feszültséget, nyitottabbá teszi a gyermeket. Segít az élmények, események feldolgozásában, megkönnyíti a kapcsolatteremtést. Az oldott, derűs, elfogadó légkör olyan háttérrel biztosít a HHH és minden más gyermek számára, amely elősegíti a hatékony személyiségfejlődést, az esélyegyenlőség megteremtését.

Szervezési feladatok:

- Beszoktatási terv elkészítése.
- Oldott, derűs, elfogadó légkör megteremtése és fenntartása.
- Olyan tevékenységek szervezése, amely által a gyermekek oldódnak, kapcsolatokat alakítanak ki.
- A HH és HHH gyermekek felé fokozott figyelem, sorsukat, életkörülményeiket nyomon követjük.
- Hangsúlyozottan kifejezzük szeretetünket, törődésünket iránta, segítjük beilleszkedni a gyermekközösségbe.
- Biztosítjuk, hogy minden gyermekünk számára hozzáférhető legyen a kultúra és a művelődés (pl.: könyvtár ingyenes programjai).
- A baráti kapcsolatok kialakulásának elősegítése a játék tevékenységeken keresztül.

4.2. Madárbarát program, környezettudatosságra nevelés

„A természet hatalmas, az ember parányi. Ezért aztán az ember léte attól függ, milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel...Itthon vagyok, s ha néha lábamhoz térdepel egy-egy bokor, nevét, virágát is tudom...”

5. (Dr. Szentgyörgyi Albert)

A program célja:

A környezettudatos életmódra nevelés elősegítése. A természet értékeinek, szépségének felfedeztetése, megbecsülése.

Számunkra fontos, hogy a gyerekeink minél jobban ismerjék és szeressék környezetünket. Védjük a körülöttük élő növényeket, állatokat, az épített környezettel együtt. A környezet megismeréséhez nagyon jó tapasztalati élményeket nyújtó program a **„madárbarát óvoda” program**, amely a Magyar Madártani Egyesülettel (MME) közreműködve valósul meg. A program keretében olyan eszközöket helyeztünk el az udvarban, amellyel a körülöttünk élő állatokat ismerhetjük meg: odúkat, etetőket, itatókat, békamenedéket, sün tanyát, denevérodút. A kihelyezésben segítségünkre volt az egyesület egyik szakembere is. A program által megfigyelhetjük a madarak életmódját, viselkedését, az emberekhez való viszonyukat. Az udvaron kihelyezett eszközök mellett olyan kültéri játékaink, interaktív tábláink vannak, amelyek az állatok – elsősorban a madarak - megismerését segítik. Életüknek részesei lesznek a beköltöző kis állatok, természetes lesz a gyerekek számára a gondozásuk, védelmük. A környezettudatos életmódra nevelés, a környezet védelmének belsővé válása, csak komplex módon valósítható meg.

Ennek megfelelően a **feladataink**:

- megfigyelések, cselekedtetések,
- az őszi – téli időszakban folyamatosan etetjük a madarakat,
- karácsonykor sem feledkezünk meg róluk, „madárkarácsonyt” tartunk,
- az éves tevékenységi tervben ehhez kapcsolódó tevékenységek, programok tervezése.

Ezek a tevékenységek az óvodai nevelés szerves részét képezik, és olyan élményekhez juttathatjuk a gyerekeket, amelyek kiegészítik az óvoda környezeti nevelési tevékenységét.

Szervezési feladatok:

- az éves tevékenységi tervbe beilleszteni a madárbarát tevékenységeket,
- a szükséges eszközöket, madáreleséget beszerezni.

Az óvoda madárbarát tanösvényét a gyerekek nagy élvezettel használják, amely hatékony kiegészítője lett az óvodai nevelőmunkánknak. Az óvoda udvarán sok fecske, kék cinege, veréb él, de láttunk már kirepülni baglyot is a kihelyezett macskabagoly odúból, látogatóink voltak még seregélyek, fekete rigók. A tavaszi, nyári időszakban nagy élmény megfigyelni a fecskék fészeképítését, a fiókák etetését, majd repülni tanítását. Pozitív érzelmi viszonyulást tudunk kialakítani az állatokkal, a bennünket körülvevő természettel, hiszen testközelbe kerülnek azokkal. Felfigyelnek, rácsodálkoznak szépségükre, tudatosodik bennük fontosságuk.

A környezettudatosságra, fenntarthatóságra nevelés ma már elengedhetetlen részét képezi az óvodai nevelésnek is. Az óvodában szerzett élmények, tapasztalatok gyakran egy életen át tudják formálni egy adott ember szemléletét.

5.1. Biztonságos óvoda program

„A „Biztonságos Óvoda” program 2016 tavaszán indult a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium kezdeményezésére. A program elsődleges célja az óvodások biztonságos közlekedésre felkészítése, ennek érdekében az óvodák szakmai támogatása, a közlekedésbiztonsági ismeretek széles körben történő terjesztése a korcsoport sajátosságait figyelembe véve. A program további célja, hogy az óvodákban ösztönözze és segítse a közlekedésre nevelés megvalósítását és ehhez támogatást adjon az óvodapedagógusoknak a munkához, olyan eszköztárral és módszertani anyaggal, amely lehetővé teszi a közlekedésre nevelés beépítését a nevelési programba.”

(Bevezető – Módszertani kiadvány)

2018-ban óvodánk pályázott a „Biztonságos Óvoda” programban való részvételre. A pályázásra az ösztönzött bennünket, hogy fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél korábbi életkorban

megismerkedjenek a közlekedés szabályaival életkoruknak megfelelően. Ehhez a célkitűzéshez nyújtott segítséget a programba való bekapcsolódás. Megkaptuk a módszertani segédanyagot, különböző eszközöket a foglalkozásokhoz, valamint a csoportban egy közlekedésbiztonsági szakember tartott foglalkozást a gyerekeknek a csatlakozás után. Ezt követően a saját elképzeléseink szerint építjük be a közlekedésbiztonsági elemeket az éves tevékenységi tervünkbe.

A közlekedéspedagógia célja az óvodában:

- a 3 – 6 éves gyerekek szociális kompetenciáinak fejlesztése a közlekedésre nevelés pedagógiai- és pszichológiai eszközei és módszerei segítségével,
- az életkornak megfelelő biztonságos közlekedéshez szükséges képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.

A közlekedéspedagógia feladata:

- közlekedési kultúra kialakítása, megalapozása (attitűdök, ismeretek)
- közlekedési magatartás kialakítása: óvodás gyermek szerepkörei a közlekedésben a gyalogos, utas, kerékpáros – ezekhez a szerepekhez kapcsolódó szokásos és elvárható viselkedési formák megismerése, gyakorlása
- közlekedéshez szükséges képességek fejlesztése: téri tájékozódás, figyelem, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás, képzelet, észlelés

Szervezési feladatok:

- az éves tevékenységi tervbe beilleszteni a közlekedésbiztonsági tevékenységeket,
- a szükséges eszközök beszerzése
- eseti kirándulások szervezése tömegközlekedéssel, a közlekedési szabályok gyakorlása céljából

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 26§ (1) bekezdése szerint: „ a pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el, és az intézményvezető hagyja jóvá.”

Véleményezte:

Szülői Szervezet nevében Balogh Károly Károly

Nagyharsány, 2020. augusztus. 31.

Elfogadta: a nevelőtestület képviselőjében

Nagyharsányi Óvoda Seregi-Károly Zoltán

Szavai Tagintézmény Árnyas Ágnes

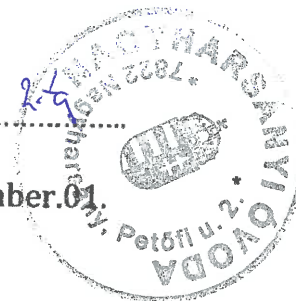
Nagyharsány, 2020. augusztus. 31.

Jóváhagyta:

Intézményvezető Kovács Zoltán

Nagyharsány, 2020. szeptember. 01.

FELMÉRŐ :

Kovács Zoltán

